

Na Litwę wleciał dron z Białorusi. To już kolejny taki przypadek



Fot. Žygimantas Gedvila, ELTA

W poniedziałek rano z Białorusi wleciał na Litwę dron nieznanego typu. Miejsca upadku nie odnaleziono, sprawą zajmują się służby państwowe; we wtorek planowane jest spotkanie z prezydentem. Minister Kondratowicz podkreśla, że dla państwa zagrożenia nie stanowi, jednak służby apelują, aby w przypadku znalezienia drona nie zbliżać się doń. »2

Piąta rocznica śmierci Bernarda Ładysza

»10



ISSN 1392-0405



9 771392 040028

Valotka „żałuje”, ale nie przeprasza

»16-17



KURIER
WILEŃSKI

 Ukazuje się
od 1 lipca 1953 r.

 Birbinių g. 4a,
LT-02121 Vilnius,
Lietuvos Respublika,
tel. +370 526 084 44

Redaktor naczelny:
Robert Mickiewicz
(redaktor@kurierwileński.lt)

Zastępcy red. naczelny:
Brygita Łapszewicz
(b.łapszewicz@kurierwileński.lt)
Apolinary Klonowski
(ds. online)
(a.klonowski@kurierwileński.lt)

Dziennikarze:
Honorata Adamowicz,
Aleksander Borowik,
Justyna Giedrojc,
Rajmund Klonowski,
Antoni Radczenko,
Marian Paluszkiwicz
– fotoreporter.

Dział Promocji:
Andrzej Podworski
– prenumerata
(tel. +370 685 040 84,
kolport@kurierwileński.lt)
i reklama
(tel. +370 260 84 44,
reklama@kurierwileński.lt).

Dział Online:
Janina Jarosz,
Jolanta Balkiewicz,
Apolinary Klonowski.

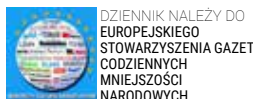
Skład i łamanie: Halina Taukin

Wydawca: VŠĮ „Kurier Wileński”

Druk: VŠĮ „Vilnijos žodis”

Nakład: 2500 egz.

Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i adiacji tekstów. Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada. Opinie Czytelników zawarte w ich listach nie zawsze są zbieżne z opinią redakcji.



Projekt finansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu pn. „Polonia i Polacy za Granicą 2023”, ogłoszonego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego.

Na Litwę wleciał dron z Białorusi. To już kolejny taki przypadek

W poniedziałek 28 lipca rano bezzałogowy statek powietrzny nieznanego typu wtargnął z Białorusi na terytorium Litwy. Jak dotąd nie udało się zlokalizować miejsca upadku obiektu, który po przelocie nad krajem prawdopodobnie spadł. Sprawa ma dalszy ciąg na szczeblu państwowym – we wtorek ma się odbyć spotkanie prezydenta z przedstawicielami służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo granic.

Minister spraw wewnętrznych Litwy Władysław Kondratowicz poinformował, że działania są podejmowane w koordynacji z wojskiem.

„Działania są koordynowane, a wszystkie informacje przekazywane są do wojska, aby mogło ono ustalić najbliższy możliwy punkt upadku obiektu lub statku powietrznego” – podczas konferencji prasowej mówił Władysław Kondratowicz.

Do naruszenia przestrzeni powietrznej Litwy doszło w poniedziałek rano. Zgłoszenie o obiekcie przypominającym drona napłynęło do dyżurnych o godzinie 5:55 od mieszkańców rejonu wileńskiego, niedaleko Miednik.

Kilka minut później pojawiły się kolejne cztery doniesienia, a z ich analizy wynikało, że dron przemieścił się w głąb kraju. Ostatnie potwierdzone obserwacje wskazują na region położony na północ od Kowna. Jak powiedział komendant generalny policji Arūnas Paulauskas, otrzymano łącznie 30 zgłoszeń. Dodał, że obiekt prawdopodobnie już spadł, ale miejsce jego przebywania nie zostało ustalone.

Władze ostrzegają mieszkańców, szczególnie tych wybierających się do lasów, by nie zbliżali się do ewentualnego miejsca upadku drona.

Według ministra spraw wewnętrznych Władysława Kondratowicza, obiekt nie stanowił realnego zagrożenia dla państwa. We wtorek ma odbyć się jednak spotkanie z prezydentem, by omówić wzmocnienie ochrony granic i monitorowania przestrzeni powietrznej.

Państwowa Służba Ochrony Granic nie zarejestrowała wlotu drona do przestrzeni powietrznej Litwy. Szef VSAT, Rustamas Liubajewas, wskazał na ograniczenia techniczne. Liubajewas podkreślił, że obecnie straż graniczna może neutralizować jedynie małe drony używane przez przemytników.

W celu informowania obywateli litewskie Centrum Zarządzania Kryzysowego uruchomiło system ostrzegania SMS. „Komunikat został wysłany na terenie całej Republiki Litewskiej i według naszych informacji po siedmiu godzinach mieliśmy

informacje o procentowym zasięgu w sieciach operatorów: Bitė – 95 proc., Telia – 90 proc., Tele2 – 99 proc.” – powiedział dyrektor Departamentu Ochrony Przeciwpowarowej i Ratownictwa Renatas Požėla.

Minister obrony narodowej Dovydas Šakalienė przyznała, że nie można wykluczyć, iż obiekt ten przypadkowo zboczył z kursu, lecąc w kierunku Ukrainy. Podkreśliła również, że podobne przypadki mogą się powtórzyć.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Litwy oczekuje obecnie na ustalenie, czy obiekt miał charakter wojskowy. Jeśli informacje te się potwierdzą, Białoruś otrzyma oficjalną notę dyplomatyczną.

To już drugi w lipcu przypadek wtargnięcia bezzałogowca z Białorusi na Litwę. 10 lipca służby odnotowały podobny incydent z udziałem drona typu Gerbera, wyprodukowanego w Rosji.

Zgodnie z informacjami agencji BNS, poniedziałkowy incydent nie wpłynął na funkcjonowanie lotów pasażerskich w kraju.

Opr. A.K. na podst. BNS, mat.pras., LRV



Władysław Mickiewicz



W piątek w Wilnie odbył się festiwal „Jaunas kaip Vilnius” (Młody jak Wilno)

Fot. Andrius Ufartas, ELTA

Trump: skrócę czas 50 dni, który dałem Władimirowi Putinowi

Prezydent USA Donald Trump oświadczył w poniedziałek w Turnberry, w zachodniej Szkocji, że skróci czas 50 dni, które dał rosyjskiemu przywódcy Władimirowi Putinowi na zakończenie przez niego wojny w Ukrainie. Uczynił to przed rozpoczęciem rozmowy z premierem Wielkiej Brytanii Keirem Starmerem.

Trump stwierdził, że jest „bardzo rozczarowany prezydentem Rosji Putinem”. Dodał, że decyzja o skróceniu czasu ultimatum wynika z tego, że „zna on (jego) odpowiedź”.

– Gdyby mnie nie było, wybuchłoby sześć dużych

wojen – oznajmił, wymieniając m.in. konflikt Tajlandia-Kambodża, Indie-Pakistan, Rwanda-Demokratyczna Republika Konga.

Zapytany przez dziennikarza, czy zgadza się ze stwierdzeniem premiera Izraela Beniamina Netanjahu, że „w Strefie Gazy nie ma głodu”, amerykański prezydent odpowiedział, że tego „nie wie”. – Na podstawie telewizji powiedziałbym, że nie, bo te dzieci wyglądają na bardzo głodne. Ale dajemy dużo pieniędzy i dużo jedzenia. Inne narody teraz się włączają. Wiem, że ten naród jest tuż obok – oświadczył, wskazując na

premera Wielkiej Brytanii. Starmer wtrącił się, mówiąc, że w Strefie Gazy panuje kryzys humanitarny, który jest „absolutną katastrofą”.

Kolejne pytanie dotyczyło tego, czy Izrael zrobił wystarczająco dużo, aby zapobiec ofiarom cywilnym w Strefie Gazy. Zdaniem Trumpa „nikt tam nie zrobił niczego wielkiego – całe to miejsce to jeden wielki bałagan”.

W odpowiedzi na pytanie czy uzna suwerenność Palestyny, amerykański przywódca oznajmił, że nie zajmie stanowiska w tej kwestii.

Marta Zabłocka/PAP

Imieniny

29 lipca

Antoniny, Beatrycze, Eugeniusza, Faustyna, Feliksa, Flory, Konstantyna, Lucyla, Marty, Olafa, Prospera, Rufina, Serapii, Teodora, Wilhelma

30 lipca

Abdona, Ingeborgi, Julity, Leopolda, Maksyma, Piotra, Ubysława, Ursusa

Cytat dnia

„To porozumienie pozwoliło uniknąć konfliktu handlowego, który uderzyłby mocno w nastawioną na eksport niemiecką gospodarkę” – tak skomentował porozumienie nie handlowe pomiędzy UE i USA kanclerz Niemiec Friedrich Merc.

Liczba dnia

4 mln. euro – tyle przeznaczyło ministerstwo pracy i opieki socjalnej na wsparcie zakupu mieszkań dla młodych rodzin. Maksymalna wartość mieszkania, jakie mogą nabyć młode rodziny wspierane przez państwo to 120 tys. euro.

SPRÓSTOWANIE

W poprzednim wydaniu codziennym dziennika „Kurier Wileński” Nr 83 (19590) 24-25 lipca w artykule „Już są deklaracje majątkowe polityków i doradców związanych ze społecznością Polaków na Litwie” padło wprowadzające w błąd sformułowanie dot. majątku Waldemara Tomaszewskiego.

Zdania „Na kontach w kraju zgromadził 251,3 tys. euro, z kolei za granicą 197,4 tys. euro” powinny brzmieć „Łącznie na kontach zgromadził 251,3 tys. euro, z czego za granicą 197,4 tys. euro”. Wszystkie inne dane, włącznie z całościowym szacunkiem majątku, pozostają bez zmian.

Apolinary Klonowski, autor artykułu

Samorząd Rejonu Wileńskiego zaprasza do udziału w odnowionej działalności targowiska w Rudominie – poszukuje administratora

Po gruntowej rekonstrukcji targowisko w Rudominie wkrótce ponownie zaprosi sprzedawców i kupujących.

Nowoczesna, odnowiona i przystosowana zarówno dla mieszkańców, jak i rolników oraz innych podmiotów gospodarczych – przestrzeń ta stanie się ważnym centrum społeczności, promującym żywy handel, ofertę naturalnych produktów oraz więzi między ludźmi z różnych zakątków rejonu wileńskiego i okolic.

W ramach przygotowań do otwarcia ogłoszono nabór na stanowisko administratora targowiska w Rudominie.

„Targowisko w Rudominie to nie tylko miejsce handlu, ale także ważny punkt przyciągający mieszkańców. Odnowiliśmy je tak, aby było wygodne zarówno dla sprzedawców, jak i kupujących – dążymy do tego, aby odbywał się tu żywy handel, odpowiadający potrzebom mieszkańców, a także wydarzenia kulturalne i inicjatywy społeczne. Dlatego szczególnie ważne jest dla nas wybranie rzetelnego i kompetentnego administratora targowiska, który nie tylko zapewni sprawne funkcjonowanie, ale także aktywnie przyczyni się do dalszego rozwoju i zrównoważonego wzrostu tego miejsca” – mówi Vytautas Vansavičius, dyrektor Administracji Samorządu Rejonu Wileńskiego.

JAKIE FUNKCJE BĘDZIE PEŁNIĆ ADMINISTRATOR TARGOWISKA W RUDOMINIE?

Organizacja handlu – będzie odpowiedzialny za przydział miejsc handlowych, zapewnienie warunków i porządku oraz koordynację innych codziennych działań.



Odnowione targowisko w Rudominie czeka na administratora i finalne szlify przed ponownym otwarciem **Fot. vrsa.lt**

Współpraca z Samorządem Rejonu Wileńskiego – zapewni, że działalność targowiska będzie prowadzona zgodnie z zatwierdzonym porządkiem, a wszystkie zobowiązania finansowe i administracyjne będą realizowane na czas.

Rozwój cyfrowy i organizacja wydarzeń – będzie dbał o rozwój cyfrowy targowiska – stworzy stronę internetową, zorganizuje handel za pośrednictwem platformy e-handlu. Będzie również inicjował i organizował wydarzenia edukacyjne i kulturalne.

JAK WZIĄĆ UDZIAŁ W KONKURSIE?

Propozycję konkursową należy złożyć do 25 sierpnia 2025 r. do godziny 10:00.

Dokumenty należy składać bezpośrednio w Administracji Samorządu Rejonu Wileńskiego, pod adresem: ul. Rinktinės 50, Wilno (1 piętro, okienko przyjmowania dokumentów nr 1), w zaklejonej kopercie z napisem „Konkurs na administratora targowiska w Rudominie” (na kopercie nie mogą znajdować się żadne znaki pozwalające na identyfikację uczestnika).

Szczegółowe warunki konkursu, wymagania i procedura składania dokumentów są opublikowane na stronie internetowej Samorządu Rejonu Wileńskiego **www.vrsa.lt**. ■

Stronę przygotowano na podstawie informacji Samorządu Rejonu Wileńskiego

4 mln wsparcia dla młodych rodzin na mieszkanie

Ministerstwo Opieki Socjalnej i Pracy (SADM) zaprasza młode rodziny do składania wniosków o pomoc państwa na zakup mieszkania w dowolnym miejscu na terenie Litwy. Łączna kwota całego programu wynosi 4 mln euro, poinformowało w poniedziałek ministerstwo.

„Osoby (rodziny) ubiegające się o pomoc na zakup mieszka-

nia nie mogą posiadać teraz ani w ciągu ostatnich 5 lat mieszkania, z wyjątkiem przypadków, gdy powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę nie przekracza 14 mkw. lub gdy mieszkanie jest zużyte w ponad 60 proc.” – czytamy w komunikacie.

Rodziny bez dzieci otrzymują 15 proc. dotacji, rodziny z jednym dzie-

ciem – 20 proc., z dwójką dzieci – 25 proc., z trójką i więcej – 30 proc.

Kwota kredytu, na podstawie której obliczana jest dotacja, nie może przekroczyć 87 tys. euro, a maksymalna wartość nabywanego mieszkania – 120 tys. euro.

Mieszkańcy mogą składać wnioski do 14 sierpnia. ■

Opr. J.B. na podst. BNS

INWESTYCJE Łotewska sieć kawiarni „Kalve Coffee” rozszerza swoją działalność na Litwę

Łotewska sieć kawiarni „Kalve Coffee” wkracza na rynek litewski – już w sierpniu planuje otworzyć pierwszą kawiarnię w Wilnie, a następnie kolejne. Według danych Centrum Rejestrów, w czerwcu „Kalve Coffee” założyła w Litwie spółkę o tej samej nazwie. „Jesteśmy dość nową firmą – będzie to pierwsze pojawienie się marki »Kalve« tutaj. Planujemy otworzyć nową kawiarnię w Wilnie na początku sierpnia w przytulnych i odnowionych pomieszczeniach przy ulicy Vasario 16-osios 5, a także aktywnie poszukujemy innych miejsc, w których moglibyśmy otworzyć więcej kawiarni” – powiedział w komentarzu dla BNS dyrektor generalny „Kalve Coffee” i jeden z udziałowców Gatis Zemanis. Według niego, do przyjazdu do Litwy firmę skłoniła powstająca społeczność miłośników kawy w Wilnie oraz pomyślnie zakończona pierwsza oferta publiczna akcji na giełdzie Nasdaq w grudniu ubiegłego roku, kiedy to firma wyemitowała akcje o wartości 1,16 mln euro.

POLICJA W Wilnie zatrzymano mężczyznę podejrzanego o próbę gwałtu



W poniedziałek 28 lipca w nocy policja w stolicy zatrzymała mężczyznę podejrzanego o próbę gwałtu, poinformowała policja okręgu wileńskiego. W sobotę około godziny pierwszej w nocy funkcjonariusze otrzymali zgłoszenie, że na ulicy Pelesos w Wilnie została napadnięta i

prawdopodobnie zraniona nożem kobieta urodzona w 1991 r. „Dzięki intensywnym działaniom funkcjonariuszy w poniedziałek około godziny 1:40 w nocy w Wilnie zatrzymano znanego policji mężczyznę urodzonego w 1985 r., podejrzanego o popełnienie tego przestępstwa” – podano w komunikacie. Obecnie rozpatrywana jest kwestia zastosowania środka zapobiegawczego. Wszczęto dochodzenie w sprawie usiłowania zgwałcenia.

NIERUCHOMOŚCI Komornicy sprzedają budynek w centrum Wilna za 6,2 mln euro

Komornicy sprzedają za cenę wywoławczą 6,2 mln euro działkę i budynek zarządzane przez firmę konsultingową Tetruva w centrum stolicy, w pobliżu placu Vincasa Kudirki i Teatru Opery i Baletu. Jak podano w ogłoszeniu, aukcja potrwa do 14 sierpnia. Oferowana jest działka o powierzchni 6,2 ha, 21 mieszkań oraz pomieszczenia administracyjne i gastronomiczne o powierzchni 863 m² przy ulicy J. Lelewela. Wybudowany w 1940 r. budynek o powierzchni 2,4 tys. m² w centrum stolicy został odnowiony w 2009 r. W budynku tym mieścił się akademik. W raporcie za rok 2024 przedłożonym przez Tetruva do Centrum Rejestrów napisano, że komornicy zajęli majątek spółki zarządzany od stycznia 2021 r., a także jej rachunki bankowe. W ubiegłym roku spółka uzyskała 54 tys. euro przychodów – tyle samo, co w 2023 r., a jej strata netto wyniosła 0,8 mln euro i była o 2 proc. niższa.

HANDEL W ub. roku obroty Depo wzrosły o 10 proc.

Łotewska spółka Depo DIY LT, zarządzająca siecią sklepów z artykułami wykończeniowymi, materiałami budowlanymi i ogrodnictwami Depo DIY, osiągnęła w ubiegłym roku obroty w

wysokości 215,5 mln euro, czyli o 10,3 proc. więcej niż w 2023 r. W ciągu roku firma osiągnęła 1,2 mln euro zysku netto – o 67,4 proc. mniej niż rok wcześniej, kiedy to wyniósł on 3,7 mln euro. „Kierownictwo uważa, że rok finansowy był dobry. Firma nadal pewnie się rozwijała w segmencie rynku DIY (ang. »zrób to sam«) w Litwie, generując coraz większy napływ klientów” – czytamy w raporcie przedstawionym przez firmę w Centrum Rejestrów. „Spółka nadal inwestowała w tworzenie sieci sklepów Depo, dążąc do otwarcia nowych punktów sprzedaży i uczynienia sklepów coraz bardziej dostępnymi dla szerszego grona klientów w Litwie. Sytuacja finansowa firmy jest stabilna, co stanowi dobrą podstawę do dalszego rozwoju” – podano w komunikacie.

ŚRODOWISKO Kontenery będą obowiązkowe dla wszystkich domów prywatnych

Od początku przyszłego roku wszyscy właściciele domów jednorodzinnych będą musieli posiadać własne pojemniki i nie będą mogli korzystać ze wspólnych. Jak pisze „Sekunde”, do tej pory mieszkańcy domów jednorodzinnych w Panevėžys mogli wybierać – sortować odpady i wyrzucać je do indywidualnych pojemników ustawionych na podwórku lub wynosić do zbiorczych pojemników stojących na ulicy. Od 1 sierpnia do końca grudnia obowiązkowe będzie zawarcie nowej umowy na wywóz odpadów komunalnych i odebranie indywidualnych pojemników – z posesji domów jednorodzinnych i ogrodów przeznaczonych na cele mieszkaniowe, w których mieszkają na stałe; mieszane odpady komunalne będą zbierane w pojemnikach o pojemności nie mniejszej niż 0,12 m³. Nie przewiduje się żadnych wyjątków.

Str. opr. Alicja Klonowska na podst. BNS, mat. pras., inf. wł.; Fot. Josvydas Elinskas, ELTA; alicja.klonowska@kurierwilenski.lt

Litwa próbuje zmniejszać wpływ Rosji. Czy rosyjski jako drugi obcy w szkołach, zostanie zlikwidowany?

Ministerstwo oświaty, nauki i sportu Litwy zapowiedziało dyskusję społeczną na temat rezygnacji z języka rosyjskiego jako drugiego języka obcego w szkołach.

Antoni Radczenko

Zdaniem politologa Andrzeja Pukszto jednym z rozwiązań dla polskich szkół byłaby rezygnacja z rosyjskiego zostawiając w nich tylko jeden język obcy.

Członek sejmowego Komitetu Oświaty i Nauki socjaldemokrata Dariusz Jakavičius oświadczył, w rozmowie z LRT, że Litwa może zrezygnować z języka rosyjskiego, jako drugiego obcego, od 1 września 2026 r. Wiceminister oświaty, nauki i sportu Jonas Petkevičius sądzi, że automatyczna rezygnacja z języka rosyjskiego nie jest wcale łatwa. „Co z tego, że zrezygnujemy z języka rosyjskiego, jeśli nie mamy czym go zastąpić? A dzieci zgodnie z programem muszą uczyć się drugiego języka obcego. Dlatego patrząc kompleksowo i prowadząc dyskusję społeczną, naprawdę potrzebne jest ogólne rozwiązanie tej kwestii” – powiedział wiceminister. Dodając: „Z pewnością będziemy prowadzić dyskusje, ale musimy wdrażać to rozwiązanie w sposób kompleksowy, bo nie chodzi tylko o wybór języka, ale także o nauczycieli. Jeśli naprawdę będzie większy wybór innych języków, musimy zapewnić, że będą dostępni specjaliści”.

LIKWIDACJA SZKÓŁ

Pojawiły się też głosy domagające się całkowitej likwidacji szkół z rosyjskim językiem nauczania. Na przykład lider Narodowego Zjednoczenia, poseł na Sejm RL Vytautas Sinica uważa, że językiem wykładowym w szkołach może być tylko język państwowy. „Nasze ugrupowanie, od jego powołania, ciągle powtarza, że nie mogą egzystować nie tylko państwowe rosyjskojęzyczne szkoły, ale w ogóle wszystkie nauczające w innym języku” – napisał w jednym ze swych tekstów poseł.



W szkołach na Litwie systematycznie spada popularność języka rosyjskiego jako drugiego obcego Fot. Marian Paluszkiwicz

Minister oświaty, nauki i sportu Raminta Popovienė uważa jednak, że likwidacja rosyjskojęzycznych szkół jest sprzeczna z ustawą zasadniczą. „Obecnie nie możemy o tym rozmawiać, ponieważ Konstytucja, a także ustawa o oświacie, wyraźnie zobowiązują nas do zapewnienia przedstawicielom mniejszości narodowych możliwości nauki zgodnie z ich programami edukacyjnymi” – oświadczyła polityk.

TRUDNE ZADANIE

Język rosyjski jako drugi język obcy wykładany jest też w wielu szkołach polskich na Litwie. Politolog Andrzej Pukszto uważa, że jednym z rozwiązań i narzędzi w walce z rusyfikacją polskiej społeczności byłoby zostawienie w polskich szkołach tylko jednego języka obcego.

– Moim zdaniem nauka aż czterech języków, w szkołach polskiej mniejszości narodowej na Litwie, jest zadaniem trochę na wyrost. Dobrze opanować polski, litewski,

angielski plus drugi obcy jest trochę poza możliwościami szkoły podstawowej i średniej. Aczkolwiek czymś oczywistym wydaje się sięganie po języki Unii Europejskiej, czego polskie szkoły na Litwie nie robią. Nie ma tam wyboru. To jest zła sytuacja, ponieważ zawsze musi być wybór – mówi „Kurierowi Wileńskiemu” politolog i historyk z Uniwersytetu Witolda Wielkiego dr doc. Andrzej Pukszto.

Zdaniem rozmówcy język rosyjski w szkołach polskich na Litwie na ucznia spada „trochę z przymusu”. – To jest możliwe do zrobienia. W Wilnie działa sporo ambasad, które są skłonne do pomagania w tej kwestii szkołom. Niestety szkoły polskie idą tą najprostszą drogą. Jest sporo nauczycieli języka rosyjskiego i ci nauczyciele prowadzą lekcje. Powtórzę się – sytuacja jest niedobra. Więc albo trzeba zostawić w tych szkołach tylko jeden obcy, co moim zdaniem miało prawo bytu, ponieważ uczniowie i tak startują z trzema językami. Albo musi ma być normalny wybór.

6.>>

Chociaż tego dokonać będzie bardzo trudno. Polskie szkoły zazwyczaj są nieduże. Dyrektorzy tych placówek nie mają tyle zasobów, aby uczniom stworzyć normalny wybór. Na takiej zasadzie, że część idzie na rosyjski, a druga na francuski – oświadcza Puksztó.

Rosyjskojęzyczny dziennikarz z Kłajpedy Denis Kishinevskiy sądzi, że społeczna dyskusja dotycząca rosyjskojęzycznych szkół z czasem będzie się tylko nasilała. Część polityków już teraz postuluje likwidację rosyjskojęzycznych szkół. – Na razie obecna koalicja rządząca, na czele z socjaldemokratami, przeciwstawia się takim pomysłom. Tym niemniej presja jest duża, dlatego sądzę, że w pewnym momencie będzie trzeba z czegoś zrezygnować – mówi „Kurierowi Wileńskiemu” dziennikarz. Jego zdaniem rezygnacja z języka rosyjskiego, jako drugiego obcego, wygląda na najbardziej prawdopodobny scenariusz.

SPADA POPULARNOŚĆ JĘZYKA ROSYJSKIEGO

Tymczasem w szkołach na Litwie systematycznie spada popularność języka rosyjskiego jako drugiego obcego. W ciągu czterech ostatnich lat prawie dwukrotnie zmniejszyła się ilość chętnych uczenia się języka rosyjskiego.

Z danych resortu oświaty wynika, że w roku szkolnym 2021/2022 język rosyjski jako drugi język obcy wybrało 76,4 proc. uczniów klas szóstych, w 2022/2023 – 68,4 proc., w 2023/2024 – 54 proc., natomiast w roku szkolnym 2024/2025 rosyjski wybrało 43,5 proc. uczniów klas szóstych.

REAKCJA DEPARTAMENTU

Departament Mniejszości Narodowych w ubiegłym tygodniu wydał oświadczenie dotyczące używania języka rosyjskiego w przestrzeni publicznej. „W odpowiedzi na ostatnie wypowiedzi przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego i mediów dotyczące używania języka rosyjskiego w przestrzeni publicznej, Departament Mniejszości Narodowych przy Rządzie Republiki Litewskiej zwraca uwagę, że język rosyjski jest nie tylko językiem obcokrajowców, którzy przybyli na Litwę i uzyskali pozwolenie na pobyt, ale także językiem ojczystym rosyjskiej mniejszości narodowej mieszkającej na Litwie” – czytamy w oświadczeniu.

Mniejszość rosyjska jest drugą po Polakach największą mniejszością narodową na Litwie. W powszechnym spisie ludności z roku 2021 około 141 tys. mieszkańców Litwy zadeklarowało rosyjską narodowość. ■

Zoo w Kłajpedzie zamknięte do odwołania

Od 24 lipca 2025 r. ogród zoologiczny w Kłajpedzie został tymczasowo zamknięty dla zwiedzających. Decyzję podjęto po licznych i powtarzających się naruszeniach dotyczących warunków przetrzymywania zwierząt i braku bezpieczeństwa dla gości.

Jak informuje Departament Ochrony Środowiska, kontrola przeprowadzona 2 lipca wykazała, że mimo wielokrotnych ostrzeżeń i przedłużenia terminów, nie usunięto wcześniej stwierdzonych nieprawidłowości.

„Naszym celem jest zapewnienie, aby dzikie zwierzęta trzymane w niewoli były hodowane w odpowiednich warunkach, a zwiedzający nie byli narażeni na niebezpieczeństwo. Ciągłe otrzymujemy zgłoszenia dotyczące możliwych przypadków okrutnego traktowania zwierząt, nieodpowiednich warunków ich przetrzymywania i braku opieki weterynaryjnej w ogrodzie zoologicznym w Kłajpedzie” – powiedziała Mantė Ramanauskienė, dyrektor Departamentu Ochrony Przyrody. W zoo przebywa ponad 600 zwierząt, w tym gatunki chronione, dla których nie przedstawiono wymaganych certyfikatów. Zwierzęta karmione są niedozwoloną żywnością, m.in. winem, batonikami, kielbasą i cukrem. Wiele z nich przebywa w brudnych, zagrażających zdrowiu wolierach, a część wymaga pilnej pomocy weterynaryjnej. 26 marca br. odebrano z placówki dwa tygrysy amurskie, które przetrzymywano w rażąco nieodpowiednich warunkach. „To pokazuje, że w ogrodzie zoologicznym są głębsze, systemowe problemy” – dodała Ramanauskienė. Z powodu stwierdzonej śmierci kilkudziesięciu zwierząt w ciągu ostatniego półrocza oraz nieprzestrzegania przepisów unijnych i krajowych, zakaz zwiedzania obowiązywać będzie co najmniej do 22 lipca 2026 r. lub do czasu usunięcia wszystkich naruszeń. W przeciwnym razie zoo może zostać zamknięte na stałe.

Opr. J.B. na podst. inf.
Ministerstwa Środowiska



Raminta Popovienė oświadczyła, że likwidacja szkół rosyjskich jest sprzeczna z Konstytucją Fot. Žygimantas Gedvila, ELTA

Czekają nas kolejne podwyżki cen żywności?

Sieć handlowa Maksima informuje, że ceny niektórych towarów mogą wzrosnąć, ponieważ 24 dostawców zgłosiło w czerwcu chęć podwyższenia cen swoich produktów.

Honorata Adamowicz

W centrum podwyżek znajdują się kakao, wołowina, kurczaki, kawa i produkty kokosowe.

W czerwcu litewska sieć handlowa Maxima otrzymała od 24 dostawców wnioski o podwyżkę cen dostaw. Z powodu rekordowo wysokich cen kakao, większość wniosków dotyczyła cen dostaw czekolady i słodczy – średnio o jedną dziesiątą. Wzrost cen surowca kakaowego wynikał głównie z chorób roślin i ekstremalnych warunków pogodowych, które zdewastowały plantacje kakao w głównych regionach uprawy – Ghanie i Wybrzeżu Kości Słoniowej.

KOLEJNE PROŚBY DOSTAWCÓW O PODWYŻKĘ CEN DOSTAW KAWY

– Kraje te produkują około 60 proc. całkowitej podaży kakao. Globalny deficyt kakao w sezonie 2024–2025 wynosi około pół miliona ton i jest największy od kilku dekad, a popyt w tym okresie wzrósł. Sytuację dodatkowo pogarszają spekulacyjne transakcje na rynku surowca kakaowego – część surowca jest kupowana nie przez producentów, a przez inwestorów, liczących na zarobek wynikający ze wzrostu cen. W czerwcu otrzymaliśmy kolejne prośby dostawców o podwyżkę cen dostaw kawy. Chociaż cena kawy robusta na giełdzie nieznacznie spadła z powodu lepszych zbiorów, prognozy zbiorów odmiany arabica pozostają niekorzystne. W rezultacie niektórzy dostawcy chcą podnieść ceny dostaw średnio o 16 proc. – mówi w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Marius Tilmantas, dyrektor Działu Zakupów sieci supermarketów Maxima.

TREND WZROSTU CEN MIĘSA

Jak mówi, trend wzrostu cen mięsa w czerwcu się utrzymywał – dotyczy to



Z powodu rekordowo wysokich cen kakao ceny czekolady i słodczy idą w górę Fot. Marian Paluszkiewicz

dostaw steków wołowych, a także produktów kulinarnych, takich jak kanapki z wołowiną, kurczakiem i wieprzowiną, średnio o 8 proc. Ceny wołowiny utrzymują się na wysokim poziomie z powodu przedłużającego się spadku podaży, podczas gdy globalny popyt utrzymuje się na wysokim poziomie – wołowina jest aktywnie kupowana zarówno przez kraje europejskie, jak i eksporterów do Azji i na Bliski Wschód. Ceny wołowiny w Europie rosną również w związku z przygotowaniami do nowych wymogów UE dotyczących ograniczenia wyłesiania, które wpłynie na import wołowiny. Tymczasem podaż drobiu nie powróciła jeszcze do normy po epidemiach, które dotknęły fermy, co doprowadziło do wzrostu cen surowców o około jedną dziesiątą.

WZROST CEN DOSTAW PRODUKTÓW KOKOSOWYCH

– Od kilku miesięcy sieć handlowa Maxima otrzymuje od poszczególnych dostawców informacje o zamia-

rze podniesienia cen dostaw produktów kokosowych. Sygnalizuje to nowy trend związany z globalnym spadkiem podaży surowego kokosa i gwałtownym wzrostem cen. Na rynkach światowych podaż surowego kokosa spadła w latach 2024–2025 od 3 do 17 proc., w zależności od produktu i regionu. Filipiny, jeden z największych dostawców, ograniczyły eksport oleju kokosowego, susze w Indonezji zmniejszyły podaż cukru kokosowego o około jedną dziesiątą, a zbiory na Sri Lance spadły z powodu złych warunków pogodowych – podkreśla.

Najbardziej dotknięte tą sytuacją są suszone kokosy, cukier kokosowy i olej – produkty, których produkcja bezpośrednio zależy od ilości i jakości surowców. W połowie 2025 r. ceny suszonego kokosa w Indonezji były o ponad 80 proc. wyższe niż rok wcześniej, a na Sri Lance – ponad dwukrotnie wyższe. Cena oleju kokosowego była dwukrotnie wyższa niż rok wcześniej i osiągnęła najwyższy poziom od 80 lat. ■

Weterynarze alarmują – afrykański pomór świń znów atakuje Litwę

25 lipca w małej fermie trzody chlewnej w rejonie kielmeńskim wykryto przypadek afrykańskiego pomoru świń. To pierwszy przypadek tej choroby na Litwie w tym roku.

Honorata Adamowicz

Eksperci Państwowej Służby Żywności i Weterynarii zwracają się do hodowców trzody chlewnej, aby zachowali szczególną ostrożność w związku z afrykańskim pomorem świń.

GOSPODARSTWO ZOSTAŁO NATYCHMIAST ODIZOLOWANE

— To pierwszy potwierdzony przypadek afrykańskiego pomoru świń na Litwie w tym roku. Chorobę wykryto w małym gospodarstwie w rejonie kielmeńskim, gdzie hodowano sześć świń. Pierwsze objawy tej choroby — brak apetytu, apatia, wysoka temperatura (39,5–41°C) — pojawiły się 21 lipca. Niestety, stan kilku zwierząt gwałtownie się pogorszył. Po wykryciu afrykańskiego pomoru świń gospodarstwo zostało natychmiast odizolowane, wprowadzono strefy ochronne i nadzoru, a także rozpoczęto intensywny monitoring i dochodzenie w celu ustalenia źródła choroby — poinformowano „Kurier Wileński” w Państwowej Służbie Żywności i Weterynarii.

Wszystkie świny w gospodarstwie zostały bezpiecznie ubite oraz została przeprowadzona wstępna dezynfekcja. W promieniu trzech i 10 km od ogniska choroby utworzono strefy ochronne i nadzoru, gdzie rozpoczęto intensywny monitoring. Strefy te obejmują ponad 35 hodowców świń, w tym co najmniej dwie komercyjne ферmy trzody chlewnej. Prowadzone jest również dochodzenie epi-zootyczne w celu ustalenia, w jaki sposób choroba mogła przedostać się na fermę.

AFRYKAŃSKI POMÓR ŚWIŃ NIE JEST NIEBEZPIECZNY DLA LUDZI

— Afrykański pomór świń nie jest niebezpieczny dla ludzi — jest to choroba, która nie jest zaraźliwa

dla ludzi, ale jest śmiertelna dla świń i może powodować znaczne straty w sektorze hodowli trzody chlewnej. Stale powtarzamy, że każda zmiana stanu zdrowia zwierzęcia gospodarskiego jest bardzo niebezpiecznym sygnałem, że w gospodarstwie może występować choroba zakaźna. Dlatego też prosimy o rozważę i natychmiastowy kontakt z lekarzem weterynarii oraz Państwową Inspekcją Weterynaryjną — alarmują eksperci.

JAK SIĘ ZABEZPIECZYĆ PRZED CHOROBA

Eksperci Państwowej Służby Żywności i Weterynarii radzą, jak zabezpieczyć się przed chorobą. Bardzo ważne jest, by nie lekceważyć nietypowych objawów lub zachowań zwierzęcia. Nowo nabyte świny należy trzymać przez jakiś czas oddzielnie, uważnie monitorując ich stan zdrowia. Jeżeli zauważymy, że któreś zwierzę ma jakieś nietypowe objawy, to do czasu

ustalenia przyczyny choroby należy je oddzielić od zdrowych. Trzeba unikać kontaktu dzikich zwierząt ze zwierzętami domowymi oraz przestrzegać zasad higieny. Po wyjściu z chlewa zawsze należy czyścić i dezynfekować odzież roboczą, sprzęt i pojazdy wjeżdżające i wyjeżdżające z gospodarstwa. Nie wolno wpuszczać na teren gospodarstwa osób nieupoważnionych ani pojazdów.

Choroba jest przenoszona przez żywe zwierzęta, przez zdechłe zarażone świny, zarażoną paszę czy przedmioty, które miały styczność z chorymi zwierzętami. Ten wirus jest bardzo odporny na działanie wysokiej temperatury, bardzo długo żyje w mrożonym mięsie, suszonym czy wędzonym. Natomiast w kale świń wirus potrafi przetrwać nawet do dwóch tygodni. Nie ma żadnej szczepionki na afrykański pomór świń. Rozprzestrzenianie się tej choroby ogranicza się jedynie poprzez zabijanie i utylizację pozostałości zwierzęcych. ■



■ Nie ma żadnej szczepionki na afrykański pomór świń Fot. Marian Paluszkiewicz

Piąta rocznica śmierci Bernarda Ładysza. Śpiewał na najważniejszych scenach świata

Justyna Giedroń

25 lipca minęła piąta rocznica śmierci Bernarda Ładysza, pochodzącego z Wilna wybitnego polskiego śpiewaka operowego, aktora, żołnierza. Bernard Ładysz przyszedł na świat 24 lipca 1922 r. w Wilnie.

Strażniczką pamięci o wybitnym rodaku jest wilnianka Krystyna Rotkiewicz. Ubolewa, że w rodzinnym mieście, które Ładysz tak kochał, dotychczas nie został należycie upamiętniony.

– W tym roku przypada 103. rocznica urodzin tego zasłużonego artysty. Tablica, przypominająca o zasłużonym Polaku została wykonana z okazji 85. rocznicy jego urodzin, w 2007 r. Zawierała tekst w trzech językach: polskim, litewskim i angielskim. Jej wykonanie sfinansowała wówczas Ambasada RP w Wilnie. Tablica miała być umieszczona na ścianie kamienicy, w której rodzina Ładyszów mieszkała, przy ulicy Połockiej 1 – mówi w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” inicjatorka wykonania tablicy pamiątkowej.

NIE UDAŁO SIĘ UPAMIĘTNIC

Niestety umieszczenie tablicy nie było wtedy możliwe.

– Okazało się, że zgodnie z obowiązującymi przepisami, nie można upamiętniać człowieka za życia. Gdy po śmierci artysty podjęłam ponownie tę próbę, władze miejskie powiedziały, że można to zrobić dopiero po upływie 10 lat od śmierci człowieka, który ma zostać upamiętniony. Mam nadzieję, że po upływie kolejnych pięciu lat uda się mój zamiar urzeczywistnić. Obecnie tablica pamiątkowa znajduje się w piwnicy Domu Kultury Polskiej w Wilnie – wyjaśnia działaczka społeczna.

Dodaje, że zdjęcie tablicy pamiątkowej ukazało się w wydaniu albumowym pt. „Bernard Ładysz Artysta Żołnierz” autorstwa Adama Buszki (2017).

Wilnianka miała okazję poznać osobiście legendarnego solistę,



Fot. Bernard Ładysz (1922–2020) był nazywany jednym z najlepszych basów świata Fot. autor nieznany, domena publiczna, opr. red. A.K.

była też obecna na jego pogrzebie w Warszawie.

– Nasi ojcowie śpiewali w chórze „Hasło”, prowadzonym przez prof. Jana Żebrowskiego w kościele Bernardyńskim. Później spotykaliśmy się niejednokrotnie zarówno w Wilnie, gdy odwiedzał miasto, jak i w Warszawie. Byłam akurat z wizytą w Warszawie, gdy Barnard Ładysz odszedł. Zamówiłam wówczas transparent, który podczas pogrzebu niosła grupka wilniuków – dzieli się wspomnieniami Krystyna Rotkiewicz.

UCZESTNIK WALK O WYZWOLENIE WILNA

Bernard Ładysz miał 17 lat, kiedy wybuchła II wojna światowa. Jako sierżant Armii Krajowej w lipcu 1944 r. uczestniczył w wyzwoleniu Wilna. Po operacji „Ostra Brama” ruszył z towarzyszami broni na zgrupowanie w Puszczy Rudnickiej, jednak oddział ten został otoczony przez wojska sowieckie i Bernard Ładysz razem z kilkoma tysiącami wileńskich AK-owców trafił do obozu w Miednikach. Następnie został aresztowany przez NKWD, zesłany do Kaługi, gdzie przebywał do 1946 r. W latach 1940–41 kształcił się w Wilnie, zaś po wojnie, w latach 1946–48,

odbył studia wokalne w Wyższej Szkole Muzycznej w Warszawie. W latach 1946–1950 był solistą Centralnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego. W 1950 r. zaangażowany został do Opery Warszawskiej.

OBДАРZONY TALENTEM AKTORSKIM

Występował na całym świecie, zwyciężał na międzynarodowych konkursach. Obdarzony był nie tylko wyjątkowym głosem, lecz także talentem aktorskim. Wystąpił też w „Ziemi obiecanej” w reżyserii Andrzeja Wajdy, „Znachorze” w reżyserii Jerzego Hoffmana, w musicalach oraz na estradzie. Współpracował z Teatrem Syrena w Warszawie. Za swoje wybitne zasługi artystyczne był honorowany nagrodami i odznaczeniami państwowymi, w tym Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, Medalem Stulecia Odzyskanej Niepodległości. Bernard Ładysz był nazywany jednym z najlepszych basów świata. Jako jedyny polski śpiewak powojenny miał zaszczyt śpiewać z Marią Callas.

Wrócił z kosmosu na Ziemię. Teraz wrócił do Polski. Uznański-Wiśniewski już w ojczyźnie

Pierwszy Polak na pokładzie Międzynarodowej Stacji Kosmicznej, Sławosz Uznański-Wiśniewski, powrócił do Polski po udanej misji IGNIS. Wcześniej wrócił na Ziemię i został powitany przez prezydenta RP słowami Mickiewicza.

Teraz, gdy kosmonauta wrócił do kraju, na lotnisku powitały go tłumy, a po południu spotkał się z premierem. Astronauta zadeklarował gotowość do dalszego udziału w programie Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA).

POWITANIE NA LOTNISKU CHOPINA

W czwartek 24 lipca przed południem na warszawskim Lotnisku Chopina wylądował rządowy samolot z astronautą Sławoszem Uznańskim-Wiśniewskim na pokładzie. Po powrocie z misji kosmicznej IGNIS i ponadtygodniowej rehabilitacji w Kolonii, Polak po raz pierwszy od lądowania na Ziemi pojawił się w Polsce. W hali przylotów czekało na niego ponad 200 osób – dzieci, pasjonaci astronomii, przyjaciele i przedstawiciele mediów.

„Każdy dzień noszenia polskiej flagi na orbicie był dla mnie ogromną dumą” – powiedział Sławosz Uznański-Wiśniewski podczas konferencji prasowej.

Astronauta podziękował instytucjom zaangażowanym w przygotowanie misji, w tym Ministerstwu Rozwoju i Technologii, Polskiej Agencji Kosmicznej, ESA, NASA oraz firmie Axiom. Jak podkreślił, nad misją IGNIS pracowało ok. 500 osób.

MISJA IGNIS ZAKOŃCZONA SUKCESEM

Misja Ax-4 z udziałem Uznańskiego-Wiśniewskiego rozpoczęła się 25 czerwca. Dzień później kapsuła Dragon Grace zadokowała do ISS. W ramach misji IGNIS Polak przeprowadził 13 eksperymentów naukowych i 30 pokazów edukacyjnych. Czterokrotnie łączył się z młodzieżą w Polsce. Na ziemię wrócił 15 lipca.

Po powrocie astronauta trafił do ośrodka DLR w Kolonii, gdzie przechodził standardową rehabilitację ESA. „Jestem zdrowy i gotowy do pracy. Nasza praca dopiero się zaczyna” – podkreślił.

Witając Sławosza Uznańskiego-Wiśniewskiego po powrocie z misji Ax-4, prezydent Andrzej Duda przywołał słowa Adama Mickiewicza, podkreślając znaczenie wydarzenia dla polskiej nauki i ducha narodowego.

„Zakończona sukcesem misja Pana Sławosza Uznańskiego-Wiśniewskiego to nie tylko przełom w dziejach polskiej nauki – to wyraz odwagi i ducha, który od pokoleń kształtuje nasze narodowe dążenia: »Sięgaj, gdzie wzrok nie sięga. Łam, czego rozum nie złamie«, – napisał prezydent 15 lipca, cytując »Ode do młodości” autorstwa Adama Mickiewicza, wieszczą narodowego.

SPOTKANIE Z PREMIEREM I PLANY

Po południu Sławosz Uznański-Wiśniewski spotkał się z premierem rządu polskiego Donaldem Tuskiem, który zapowiedział starania o utworzenie w Polsce ośrodka ESA oraz budowę narodowego systemu operacji satelitarnych.

„Ta idea związana jest z naszym projektem, aby Europejska Agencja

Kosmiczna zdecydowała się na budowę swojego ośrodka w Polsce” – wyjaśnił premier.

Jak podała prezes POLSA Marta Wachowicz, planowany ośrodek ESA miałyby się skoncentrować na technologiach podwójnego zastosowania – cywilnych i wojskowych. Premier zapowiedział również stworzenie w Gdańsku programu koordynacji bezpieczeństwa nad Bałtykiem.

GOTOWOŚĆ DO DALSZYCH MISJI

Sławosz Uznański-Wiśniewski zadeklarował chęć dalszej współpracy z ESA jako pełnoprawny członek korpusu astronautów.

„Ja byłbym gotowy, żeby nas reprezentować dalej, jeśli będzie taka możliwość dla mnie” – powiedział astronauta. „Oдноśnie korpusu astronautów – to będzie zależało od polskiej rozmowy i planów ESA”.

Astronauta planuje również wykłady dla studentów i popularyzację nauki w Polsce. „Postaram się wykorzystać impakt misji jak najbardziej – po to, żeby zbudować część naszego przemysłu, technologii, nauki, edukacji” – zapowiedział.

Opr. J.B. na podst.
BNS, „Kurier Wileński”



Sławosz Uznański-Wiśniewski witany po powrocie z misji kosmicznej na Lotnisku Chopina w Warszawie Fot. gov.pl

Szef polskiej placówki dyplomatycznej w Wilnie stanął w obronie Polaków na Litwie

Chargé d'affaires Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Litewskiej Grzegorz Poznański wystosował list otwarty do ministra kultury Litwy Šarūnasa Birutisa, w którym zdecydowanie skrytykował wypowiedzi godzące w prawa i godność Polaków na Litwie.

Szanowny Pan Šarūnas Birutis
Minister Kultury Republiki Litewskiej
Szanowny Panie Ministrze,

Dziś w Europie, w tym szczególnie na Ukrainie, toczy się walka o podstawowe wartości demokratyczne, w tym prawa człowieka i obywatela oraz rzady prawa. W tle rosyjskiej agresji trwa też wojna hybrydowa, której ofiarą padają oba nasze kraje, w szczególności na granicach z Białorusią, ale także w przestrzeni informacyjnej, gdzie Kreml z upodobaniem polaryzuje i próbuje rozgrzewać nastrojowość waśnie.

Z tym większym zaniepokojeniem odnotowałem w ostatnich dniach w środkach masowego przekazu Litwy liczne dyskusje i wypowiedzi części komentatorów, w tym niestety także urzędników państwowych, wypowiadających krzywdzące i niesprawiedliwe słowa, obraźliwe dla obywateli Republiki Litewskiej narodowości polskiej. Przykładem tego była m.in. wypowiedź p. Audriusa Valotki, przewodniczącego Państwowej Inspekcji Językowej, w rozmowie przeprowadzonej 11 lipca br. w audycji „Alfa taškas” na kanale Alfa TV w serwisie YouTube. Uważam za niedopuszczalne nawoływanie przez p. A. Valotkę do likwidacji szkół publicznych, prowadzących nauczanie w ojczystym języku polskiej mniejszości narodowej na Litwie i szerzenie kłamstw o rzekomych „solecznickich gettach”, czy „gettach językowych”.

W mojej ocenie stygmatyzowanie obywateli Litwy z powodu ich narodowości i języka ojczystego jest naganne moralnie i niezgodne z urzędniczą etyką. Co więcej, jest ono także sprzeczne z normami prawnymi obowiązującymi w Re-



■ Grzegorz Poznański Fot. Marian Paluszkiwicz

publice Litewskiej, zarówno wynikającymi z Konwencji Ramowej Rady Europy o ochronie mniejszości narodowych, której Litwa jest stroną od 2000 r., jak i z Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Litewską o przyjaznych stosunkach i dobrosąsiedzkiej współpracy, którego 30. rocznicę zawarcia obchodziliśmy w 2024 r. Pragnę przypomnieć, że przepisy zawarte w tych aktach prawnych gwarantują polskiej mniejszości narodowej na Litwie, jak i litewskiej mniejszości narodowej w Polsce, m.in.:

- prawo do nauki języka ojczystego i pobierania nauki w tym języku;
- możliwość zapisywania imion i nazwisk w brzmieniu języka mniejszości narodowej;
- powstrzymanie się władz od jakichkolwiek działań mogących doprowadzić do asymilacji członków mniejszości narodowej wbrew ich woli;
- dopuszczenie używania języka mniejszości przed urzędami,

szczególnie lokalnie, tam gdzie dużą część ludności stanowi mniejszość narodowa;

- w rejonach tradycyjnie zamieszkałych przez znaczącą liczbę osób należących do mniejszości narodowej umieszczanie również w języku mniejszości (obok języka państwowego) tradycyjnych nazw lokalnych, nazw ulic i innych oznakowań topograficznych o charakterze publicznym.

Na bazie tych umów i przepisów w Polsce i na Litwie istnieją szkoły z odpowiednio litewskim i polskim językiem nauczania, w których przecież prowadzona jest także intensywna nauka języka państwowego. Chcę zaznaczyć, że w Polsce mniejszość litewska cieszy się pełnią ww. praw, a żaden urzędnik ani liczący się polityk nie nazywa szkół z litewskim językiem nauczania „gettami językowymi” (w Polsce funkcjonują szkoły litewskie, w których wszystkie przedmioty 13.>>

12.>>

z wyjątkiem lekcji języka polskiego prowadzone są w języku litewskim), szanowane są prawa mniejszości narodowych, które należy odróżniać od praw napływających imigrantów czy uchodźców. Jesteśmy w tym względzie wierni tradycjom tolerancji naszego wspólnego państwa – Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

Z rozczarowaniem obserwuję, że wezwania do likwidacji czy poważnego ograniczenia działalności szkół z polskim językiem nauczania na Litwie, płyną także ze strony niektórych polityków. Także w mediach, nawet w programach emitowanych przez publicznego nadawcę, powtarzane bywają tezy nieprzyjazne wobec mniejszości narodowych, czy jak w pewnych programach satyrycznych, regularnie wyśmiewające Polaków na Litwie, utrwalające nieprawdziwy obraz tej społeczności, niejednokrotnie stygmatyzujące. W dobie wojen hybrydowych i informacyjnych, deprecjonowanie praw mniejszości oraz ich stygmatyzowanie służy tworzeniu podziałów w społeczeństwach państw UE i NATO. Problem ten jest szczegól-

nie wrażliwy dla Polski, Litwy, innych państw w naszym regionie, szczególnie narażonych na nieprzyjazne, inspirowane z zewnątrz działania. Jestem przekonany, że wspólnym interesem Warszawy i Wilna jest zdecydowane przeciwdziałanie i konsekwentne dążenie do zwiększania bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego. Podobnie jestem przekonany, że język polski nie niesie zagrożenia dla litewskiej państwowości, a w polskojęzycznej infosferze dominują wartości, które są podzielane przez Litwinów i sprzyjają zwalczaniu wrogich narracji. Tak samo, jak to ma miejsce w przypadku języka, szkół i mediów litewskich w Polsce.

Biorąc pod uwagę powyższe pozwalam sobie zaapelować do Pana Ministra o reakcję. W Unii Europejskiej, której oba nasze kraje są dumnymi członkami, nie ma miejsca na pogardę wobec innych narodowości. Ja i moi rodacy jesteśmy pełni podziwu dla wysiłku Narodu Litewskiego dla zachowania języka litewskiego oraz litewskiej kultury i dziedzictwa narodowego. Z uwagą śledzimy to-

czącą się dyskusję o rosnącej roli języka rosyjskiego, ale nie może być ona usprawiedliwieniem dla wygłaszania opinii in gremio krzywdzących dla przedstawicieli mniejszości narodowych żyjących od wieków na Litwie, ani kwestionujących prawnomiędzynarodowe zobowiązania Państwa Litewskiego, o których wspomniałem powyżej. Mam nadzieję, że przedstawiciele władz Republiki Litewskiej i środowisk opiniotwórczych będą upominać się o prawa wszystkich rodaków, w tym tych należących do mniejszości narodowych, właściwie definiować zagrożenia i proponować rozwiązania, które posłużą wzmocnieniu jedności i odporności tak całego społeczeństwa, jak i europejskiej Wspólnoty.

Ze względu na wagę spraw, o których piszę, pozwalam sobie potraktować ten list jako otwarty i podzielić się jego treścią w przestrzeni publicznej. ■

Z wyrazami szacunku,
Grzegorz Poznański
Chargé d'affaires a.i.
Rzeczypospolitej Polskiej
w Republice Litewskiej

Wilno zaprezentowało „Gawrona”, aplikację mobilną

Samorząd Wilna zaprezentował we czwartek 24 lipca nową aplikację mobilną „Kovas” (pol. gawron), która umożliwia mieszkańcom szybkie zgłaszanie i otrzymywanie informacji o sytuacjach ekstremalnych w mieście.

Celem projektu jest zwiększenie bezpieczeństwa oraz świadomości obywateli w zakresie zagrożeń.

„Do tej pory w Wilnie nie mieliśmy jednolitego systemu, który umożliwiałby mieszkańcom zgłaszanie sytuacji ekstremalnych lub zmieniających codzienność — od pożarów i ograniczeń ruchu drogowego po zwiększone zanieczyszczenie powietrza. Tę lukę wypełniamy, wprowadzając »Kovas« — nowoczesną platformę informowania i angażowania mieszkańców” — powiedział mer Wilna Valdas Benkunskas.

„To kolejny przykład tego, jak Wilno tworzy innowacje — oszczędzamy

zasoby miasta, optymalizując procesy, a decyzje podejmujemy dopiero wtedy, gdy upewnimy się, że na rynku nie ma odpowiednich alternatyw” — dodał.

„Kovas” stanie się scentralizowanym kanałem komunikacji między samorządem a mieszkańcami. Aplikacja umożliwia monitorowanie takich zdarzeń jak pożary, wypadki, powodzie, a także danych środowiskowych.

„Dane te będą szczególnie przydatne dla osób z problemami zdrowotnymi, wychowujących dzieci — w przyszłości będą również udostępniane konkretne porady, jakie

działania należy podjąć oraz ocena, na ile bezpieczne jest przebywanie na zewnątrz” — podano w komunikacie.

Aplikacja zawiera też mapy z lokalizacjami schronów, punktów ewakuacyjnych i obiektów ochrony zbiorowej, dostępne również offline. Użytkownicy mogą spersonalizować ustawienia, wybierając interesujące ich starostwa i tematy powiadomień.

Dodatkowo aplikacja oferuje możliwość zdobywania punktów za aktywność, np. za czytanie artykułów czy przygotowanie torby ewakuacyjnej. ■

Opr. J.B. na podst.
VMI, BNS, PAP, KW, inf.wł.

Powroty emigrantów – żeby ojczyzna nie wyglądała obcym miejscem

Honorata Adamowicz

W ostatnich latach coraz więcej osób decyduje się na powrót do kraju po pobycie za granicą. Dla wielu emigrantów powrót do ojczyzny to nie tylko zmiana miejsca zamieszkania, ale także konieczność przystosowania się do innej rzeczywistości. Choć Litwa to rodzinny kraj, dla wielu osób może wydawać się obcym miejscem, zwłaszcza po latach spędzonych poza nim. Emigrantom w adaptacji w kraju pomagają różnorodne instytucje oraz organizacje.

POMOC EMIGRANTOM W ADAPTACJI

– Coraz więcej naszych emigrantów rozważa powrót na Litwę. Dlatego Służba Zatrudnienia stworzyła interaktywną mapę regionów Litwy, która przedstawia ponad 50 odpowiednich wskaźników związanych z mieszkalnictwem, pracą, edukacją i innymi istotnymi kwestiami. Dostarcza ona istotnych informacji nie tylko o cenach mieszkań, wynagrodzeniach i ofertach pracy,

ale także o szkołach gotowych przyjąć dzieci powracających Litwinów, możliwościach spędzania wolnego czasu i nie tylko. Informacje pochodzą z różnych źródeł: Służby Zatrudnienia, Sodry, Państwowej Agencji Danych, portalu z ofertami pracy CV Bankas, portalu ogłoszeń nieruchomości Aruodas, Agencji Edukacji Narodowej – mówi w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Milda Jankauskienė, rzeczniczka Służby Zatrudnienia.

Jak mówi, Służba Zatrudnienia we współpracy z różnymi litewskimi samorządami, organizuje wspólne wydarzenia informacyjne dla obywateli Litwy, którzy już powrócili do kraju na stałe z zagranicy. Tylko w tym roku takie wspólne spotkania odbyły się w Telszach, Szawlach, Elektrenach, Kłajpedzie, Poniewieżu, Ignalinie i innych samorządach.



Piąty rok z rzędu liczba osób powracających do kraju utrzymuje się na wyższym poziomie niż liczba osób wyjeżdżających

WSTĘPNA KONSULTACJA BEZ WCZEŚNIEJSZEJ REJESTRACJI

– W każdym oddziale Służby Zatrudnienia obywatele Litwy, którzy rozważają powrót lub już powrócili, mają możliwość skorzystania z konsultacji wstępnej bez wcześniejszej rejestracji, prowadzonej przez przeszkolonych specjalistów. Punkt konsultacyjny „Gražtu LT”, utworzony przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, oferuje zdalne konsultacje dla osób przygotowujących się do powrotu. Przygotowano również publikacje dla Litwinów powracających z różnych krajów – podkreśla.

W Służbie Zatrudnienia zarejestrowanych jest obecnie 1,8 tys. osób, które powróciły z zagranicy, czyli emigrantów. Najwięcej zarejestrowano w Szawlach (150), Wilnie (116), Kłajpedzie (79), Szyłokarczmie (74) i Kretyndzie (73). Większość z nich pracowała w zawodach wymagających średnich kwalifikacji (30 proc.) i wysokich kwalifikacji (8 proc.), pozostali nie określili swoich kwalifikacji.

W tym roku, w ciągu pięciu miesięcy, 1,5 tys. osób, które powróciły z zagranicy, znalazło zatrudnienie za pośrednictwem specjalistów Służby Zatrudnienia.

GLÓWNE POWODY POWROTU DO KRAJU

– Klienci zarejestrowani w Służbie Zatrudnienia jako jeden z najczęstszych powodów powrotu do kraju podają tęsknotę za bliskimi, chęć wychowania dzieci w litewskim środowisku lub życie w znajomej kulturze. Chociaż zarobki za granicą są często wyższe, koszty utrzymania są również wysokie, więc korzyści finansowe nie zawsze są takie, jakich oczekiwano. Ponadto wielu Litwinów, którzy wyemigrowali, pracuje na stanowiskach wymagających niskich kwalifikacji, które na dłuższą metę przestają ich motywować – mówi.

Warunki życia na Litwie szybko się poprawiają, pensje rosną i pojawia się coraz więcej możliwości zawodowych, więc dla niektórych życie tutaj zaczyna się „opłacać” bardziej niż za granicą. Niektórzy wracają, aby założyć firmę, pracować w swojej dziedzinie lub po prostu poczuć się jak w domu.

Milda Jankauskienė mówi, że w najbliższej przyszłości trendy migracji powrotnej na Litwę mogą zależeć od kilku istotnych czynników. Sytuacja polityczna i gospodarcza w Europie i na świecie stale się zmienia.

14.>>

Chociaż wojna na Ukrainie i Brexit mogą zachęcić niektórych Litwinów do powrotu, wiele zależy od rozwoju sytuacji geopolitycznej, która może mieć zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ na przepływy migracyjne. Rosnąca stabilność gospodarcza na Litwie, poprawiające się warunki pracy i wyższe wynagrodzenia mogą zachęcić Litwinów do powrotu. Dotyczy to szczególnie tych, którzy wyjechali do pracy, ale teraz mogą zarabiać na Litwie podobne lub nawet wyższe kwoty, zwłaszcza w sektorze IT, logistyki i usług.

– Ci, którzy wyjechali z powodów ekonomicznych, ale uznali, że dla ich dzieci najlepszym rozwiązaniem będzie dorastanie na Litwie, nauka lokalnego języka i kultury, również mogą powrócić. Ponadto zmiany technologiczne, takie jak praca zdalna, pozwalają Litwinom wrócić do ojczyzny i kontynuować pracę w firmach zagranicznych, utrzymując zagraniczne wynagrodzenia, co również może przyczynić się do wzrostu migracji powrotnej. Biorąc pod uwagę te czynniki, prawdopodobne jest, że Litwa w najbliższej przyszłości nadal będzie odnotowywać pozytywne trendy w zakresie migracji powrotnej. Należy zauważyć, że piąty rok z rzędu liczba osób powracających do kraju utrzymuje się na wyższym poziomie niż liczba osób wyjeżdżających – podkreśla Milda Jankauskienė, rzeczniczka Służby Zatrudnienia.

ROZPOCZĘCIE EDUKACJI W CIĄGU TRZECH MIESIĘCY

W Ministerstwie Oświaty, Nauki i Sportu poinformowano „Kurier Wileński”, że zgodnie z przepisami prawa, dzieci, które przybyły z zagranicy, muszą rozpocząć edukację w ciągu trzech miesięcy od momentu przybycia na Litwę. Kontrolę nad tym sprawuje Rzecznik Praw Dziecka oraz Służba ds. Praw Dziecka i Adopcji przy Ministerstwie Opieki Socjalnej i Pracy Republiki Litewskiej. Dzieci, które wróciły na Litwę lub przybyły z zagranicy, muszą uczyć się razem ze swoimi rówieśnikami, tj. z dziećmi urodzonymi w tym samym roku, rok później lub rok wcześniej.

– Po przyjeździe dziecka do szkoły omawiany jest z rodzicami lub opiekunami wstępny okres adaptacji ucznia oraz sporządzany jest indywidualny

plan nauczania, który obejmuje: cele nauki języka litewskiego, metody nauki, intensywność, formę dodatkowych konsultacji; perspektywy nauki przedmiotów ogólnokształcących, ewentualną czasową realokację lekcji poświęconych nauce określonych przedmiotów lub czasowe zawieszenie nauki określonych przedmiotów w celu poświęcenia większej ilości czasu na naukę języka litewskiego; zapewniane są możliwości pomocy w nauce; udział dzieci w zajęciach edukacji nieformalnej w celu integracji z nowym środowiskiem społeczno-kulturalnym – powiedziano nam w resorcie.

W okresie adaptacji uczeń nie otrzymuje ocen, dopóki nie będzie mógł uczyć się z rówieśnikami. W razie potrzeby okres adaptacji może zostać przedłużony.

Osoby, które przybyły na Litwę lub wróciły i szukają szkoły dla swoich dzieci, powinny dowiedzieć się, które szkoły miejskie posiadają doświadczenie w pracy z uczniami z zagranicy. Wileński Dom Litewski zgromadził bogate doświadczenie w pracy z dziećmi z zagranicy i dzieli się nim z innymi szkołami w kraju (<https://www.lnmai.lt/kursai-seminarai/>).

– Jeśli chodzi o liczbę dzieci obywateli litewskich i rodzin osób pochodzenia litewskiego, które powróciły lub zamieszkały na Litwie, w ostatnich latach utrzymuje się ona na podobnym poziomie: w latach 2022–2023 w litewskich szkołach ogólnokształcących uczyło się 223 uczniów, a w latach 2023–2024 – 237 uczniów. Większość

z nich powróciła/przybyła z Wielkiej Brytanii, Irlandii, Niemiec i Norwegii – poinformowano nas.

PROBLEMY ZE ZNALEZIENIEM PRACY ORAZ W ADAPTACJI Z LUDŹMI

Jolanta w Anglii mieszkała 11 lat, tam urodziły się jej dzieci i w tym roku wraz z rodziną wróciła do kraju. Jak mówi kobieta sprawy „papierkowe” załatwiła dosyć szybko, ponieważ w instytucjach chętnie pomagają, ale ma problemy ze znalezieniem pracy, w adaptacji z ludźmi.

– Te wszystkie formalności załatwiłszy szybko. Znaleźliśmy szkołę dla dzieci, rozmawialiśmy z nauczycielami, którzy mówią, że już mają doświadczenia z takimi dziećmi. Gorzej będzie z programem. Ja z mężem mamy problem z pracą. Ja na razie jej szukam, tak naprawdę myślałam, że to, że przez tyle lat pracowaliśmy za granicą, będzie plusem, ale jest odwrotnie. Mąż pracuje w logistyce i mówi, że często słyszy od kolegów różne głupie żarty na przykład, a co z Anglii wywalili, to przyjechałeś tutaj? Mamy także trudności ze znajomymi – gdy przyjeżdżaliśmy w gości, to było wszystko bardzo dobrze, ale teraz, jak wróciliśmy na stałe, czuje się takie nastawienie negatywne znajomych, rodziny. Mam takie wrażenie, jakby coś im zabierali – dzieli się wrażeniami Jolanta.

Fot. Marian Paluszkievicz

TVP
WILNO



Służba Zatrudnienia we współpracy z różnymi litewskimi samorządami, organizuje wspólne wydarzenia informacyjne dla powracających z emigracji

Valotka „żałuje”, ale nie przeprasza. Powołuje się na traktat polsko-litewski i „zaprasza do bezpośredniej dyskusji”

Szef Państwowej Inspekcji językowej Audrius Valotka, który ostatnio zasłynął kolejnymi skandalicznymi wypowiedziami o zamykaniu polskich szkół na Litwie, żałuje swoich słów. Nie przeprasza jednak, zaprasza „przedstawicieli mniejszości narodowych do bezpośredniej dyskusji”.

Tymczasem w Ministerstwie Kultury w piątek, 25 lipca, powołano komisję, która ma zbadać, czy Audrius Valotka, pełniący funkcję szefa Państwowej Inspekcji Języka, nie dopuścił się wykroczenia służbowego, twierdząc, że cała oświata na Litwie powinna odbywać się wyłącznie w języku państwowym.

Przewodniczącą komisji została kanclerz resortu Regina Jaskelevičienė. „Komisja ma obowiązek przeprowadzić dochodzenie w sprawie wykroczenia służbowego i przedstawić ministrowi kultury uzasadnione wnioski dotyczące wyników dochodzenia do dnia 25 sierpnia 2025 r.” – poinformowało ministerstwo w komunikacie. Wniosek o powołanie komisji złożył Związek Polaków na Litwie, a dodatkowo do ministra Šarūna Birutisa zwrócił się także chargé d'affaires Polski na Litwie Grzegorz Poznański.

WYPOWIEDZI VALOTKI

Kierownik Państwowej Inspekcji Językowej Audrius Valotka, w programie alfa.lt wypowiedział się na temat polskich szkół.

Oświadczył, że oświata w językach mniejszości narodowych nie powinna się odbywać. Po wybuchu skandalu opublikował na swoim profilu w mediach społecznościowych opatrzone swoim zdjęciem oświadczenie, w którym stwierdza, że „żałuje pochopnych słów”. Jednak nie przeprasza za swoje wypowiedzi.

Poprzedni minister kultury nazwał Valotkę „prowokatorem”, a w komentarzach rozpętała się burza, w której padały stwierdzenia przez litewskich historyków uznawane za nieodpowiadające rzeczywistości – o tym, że Polacy na Litwie to „wynarodowieni Litwini”.



Audrius Valotka zasłynął z obraźliwych komentarzy względem mniejszości narodowych Fot. Josvydas Elinskas, ELTA

Swoje oświadczenie Valotka rozpoczął od „żału”, podkreślił, że jego „stanowisko w sprawie ochrony języka litewskiego nigdy nie przekształca się w pogardę lub stygmatyzację grup narodowościowych”.

„Kwestie narodowe zawsze budzą emocje, bo swoją tożsamość narodową cenimy sercem, a nie pieniędzmi. 9 lipca tego roku, uczestnicząc w rozmowie na stronie alfa.lt na temat wyzwań związanych z integracją, powiedziałem, że należy zamknąć szkoły w Litwie, w których nauczanie odbywa się w języku rosyjskim i polskim. Żałuję pochopnych słów pod adresem szkół polskich i zapewniam, że nie odzwierciedlają one mojego zdania. Moje stanowisko w sprawie ochrony języka litewskiego jest zdecydowane i konserwatywne, ale nigdy nie przekształca się w pogardę lub stygmatyzację grup narodowościowych. Bez wahania twierdzę, że nie jest to również opinia instytucji, którą reprezentuję” – czytamy w oświadczeniu Audriusa Valotki.

PRZYWOŁANIE TRAKTATU

W dalszym ciągu kierownik instytucji odwołuje się nawet do Traktatu między Polską a Litwą o przyjaznych stosunkach i dobrośąsiedzkiej współpracy z 1994 r. Tłumaczy się, że słowa były wypowiedziane pod wpływem emocji, „bez rzeczywistego zamiaru zamknięcia tych szkół”.

„Szkoly z językiem polskim jako językiem nauczania nie są w żadnym wypadku zagrożone, ponieważ możliwość nauki w tym języku gwarantują artykuły 14 i 15 umowy o przyjaznych stosunkach i dobrej współpracy sąsiedzkiej między Litwą a Polską. Analogiczne gwarancje zapewnia ta umowa szkołom litewskim działającym w Rzeczypospolitej Polskiej. Moje słowa w tej sprawie zostały wypowiedziane pod wpływem emocji, bez rzeczywistego zamiaru zamknięcia tych szkół lub jakiegokolwiek ograniczenia ich działalności” – widnieje w oświadczeniu.

16.>>

**JEDNAK DODAJE WYJAŚNIENIE
SWOICH „POCHOPNYCH SŁÓW”.**

„Nie możemy jednak zapominać o kontekście wspomnianej rozmowy – integracji. Język litewski i ochrona jego statusu konstytucyjnego nie są dla mnie, jako szefa Inspekcji Języka, jedynie biurokratyczną pracą. Jest to dla mnie misja całego życia. Dlatego niepokoi mnie i naprawdę martwi, że w połowie czwartej dekady niepodległości, po ukończeniu szkoły średniej przez już trzy pokolenia uczniów, około połowa uczniów, którzy nie zdali państwowego egzaminu z języka litewskiego na poziomie B, ukończyła szkoły, w których nauczanie odbywa się w językach mniejszości narodowych (choć Polacy i Rosjanie stanowią mniej niż jedną ósmą ludności Litwy). Czy naprawdę wszystkie szkoły prowadzące nauczanie w językach mniejszości narodowych realizują art. 12 ustawy o języku państwowym, który stanowi, że wszystkie szkoły średnie ogólnokształcące muszą nauczyć języka państwowego w sposób określony przez państwo? A przecież w części tych szkół żaden maturzysta nie przystępuje do państwowego egzaminu z języka litewskiego” – tłumaczy.

„Czy naprawdę młodzi ludzie, którzy kończą takie szkoły, są w stanie uczestniczyć w rynku pracy wymagającym wyższych kwalifikacji, budować swoją karierę, aktywnie włączać się w życie społeczne i funkcjonować w litewskiej przestrzeni informacyjnej? Czy słabe wyniki uczniów na egzaminach lub całkowity brak egzaminu z języka państwowego są jedynie skutkiem nieefektywnego nauczania, czy też wynika to z powszechnego przekonania w rodzinach wielojęzycznych, że nie należy zachęcać dzieci do nauki najważniejszego i unikalnego języka naszego państwa?” – retorycznie pyta.

„Nie dziwi już, że mieszkańcy wschodniej Litwy, którzy całe życie mieszkają na Litwie, przed kamerą telewizyjną wybierają język rosyjski. Że w rejonie wileńskim trasy autobusów są zapisane po polsku, że po przyjeździe do miasteczka Sużioniai

witają nas napisami w języku polskim, na dworcu autobusowym w Solecznikach widnieje napis „Dworzec autobusowy”, a przed dworcem stoi pomnik żołnierzy radzieckich z rosyjskim napisem »Amżinam rusų kareivių atminimui« (Wieczna pamięć żołnierzom rosyjskim). Że 40 proc. wyborców rejonu solecznickiego w ostatnich wyborach prezydenckich głosowało na kandydata prokremłowskiego. Że ktoś uważa, że jest to odpowiednie miejsce dla »wysp« obcokrajowców” – czytamy.

**„ZACZĘTO PORUSZAĆ
KWESTIE IMIGRANTÓW...”**

W dalszym ciągu mówi o „obywatelach Litwy, którzy przez kilka dziesięcioleci nie nauczyli się języka państwowego”.

„Ostatnio zaczęto otwarcie poruszać kwestie integracji imigrantów, więc dlaczego nie mielibyśmy odważnie dyskutować o obywatelach Litwy, którzy przez kilka dziesięcioleci nie nauczyli się języka państwowego, nieustannie naruszają ustawę o języku państwowym, stosując nielegalne napisy publiczne, i pozostają zamknięci kulturowo i wartościowo na nowoczesną Litwę. Przegapiliśmy jakieś ważne sprawy. Nie możemy odwracać się od tych ludzi i udawać, że wszystko jest w porządku. Porozmawiajmy o tym. Zapraszam przedstawicieli mniejszości narodowych do rozmów przy stole, a nie do oświadczeń i apeli w mediach. Widzę tu również pozytywną rolę Departamentu Mniejszości Narodowych” – czytamy.

„Skorzystajmy z wolności posiadania własnych przekonań i swobodnego ich wyrażania, którą gwarantuje nam art. 25 Konstytucji. Póki jeszcze możemy” – oświadcza patetycznie na końcu.

**WYPOWIEDŹ
POPRZEDNIEGO MINISTRA**

W komentarzach wypowiedział się poprzedni minister kultury, Simonas Kairys. „Pan jest prowokatorem” – napisał. Wcześniej, gdy Si-

monas Kairys jeszcze był członkiem rządu, odrzucił on kandydaturę Audriusa Valotki na kolejną kadencję tłumacząc, że „nie spełnia wymagań, jakie stawia się szefowi instytucji publicznej”. W maju tego roku jednak kandydaturę Valotki w ramach konkursu przyjął obecny minister kultury, Šarūnas Birutis.

W komentarzach pod oświadczeniem szefa inspekcji rozpętała się burza. Duża część wypowiedzi, często antypolskich, została zamieszczona przez całkowicie anonimowe konta, zatem ze względu na wymogi etyki dziennikarskiej je odnotowujemy, ale nie cytujemy.

TO NIE PIERWSZY SKANDAL

Przypominamy, że to nie pierwsze skandaliczne słowa Audriusa Valotki. W 2023 r. na antenie LRT porównał sytuację Polaków na Litwie do Rosjan w Donbasie, twierdząc, że polsko-litewskie tablice to „oznaczanie strefy okupacyjnej”.

Po fali krytyki i interwencji polskiej strony, przeprosił. Kilka miesięcy później, podczas konferencji „Open Books”, użył słowa „dziurka”, co wywołało oburzenie ze względu na rasistowski wydźwięk. „Prawa dzieci są łamane przez wszelkiego rodzaju przewoźników, którzy mówią językiem dziurków” – powiedział Valotka. Mer rejonu wileńskiego Robert Duchniewicz komentował naganę Ministerstwa Kultury wobec urzędnika, że „cieszą decyzje, ale nie są one poważne, są załagodzeniem sytuacji”. Podobną opinię wyrazili w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” ówczesna posłanka Beata Pietkiewicz oraz prof. Jarosław Wołkonowski, który sugerował, że „takich homo sovieticusów musimy ośmieszać”.

Ówczesna przewodnicząca Sejmu Viktorija Čmilytė-Nielsen oceniła, że „Valotka świadomie wchodzi w pewną konfrontację swoimi wypowiedziami”. Z kolei dziennikarz „Kuriera Wileńskiego” i komentator Antoni Radczenko ocenił, że „Valotce wyraźnie marzy się dalsza kariera polityczna”. ■

Opr. A.K. na podst. SM, BNS, KM,
KW, mat.pras.

Rząd zapowiedział rekonstrukcję dawnego Pałacu Koncertów i Sportu. Władze Wilna i wspólnota żydowska są oburzeni

Justyna Giedrojc

Szacuje się, że kompleks klasy A przyniesie gospodarce Litwy do 133 mln euro dochodu rocznie. Powstanie też około 1 200 miejsc pracy w różnych sektorach – od logistyki po organizację wydarzeń.

Decyzja rządu zaskoczyła zarówno mera Wilna jak i społeczność żydowską.

– Równy rok temu specjalnie powołana na szczeblu rządowym komisja, postanowiła, że w miejscu dawnego Pałacu Koncertów i Sportu powstanie muzeum lub miejsce upamiętniające historię Żydów – zauważa w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Faina Kuklansky, przewodnicząca Wspólnoty Żydów Litewskich.

Valdas Benkuska wzywa do szerszej dyskusji na temat przebudowy obiektu.

MER INICJUJE DYSKUSJE Z RZĄDEM I BIZNESEM

Decyzja rządu w sprawie rekonstrukcji Pałacu Koncertów i Sportu wywołała zdumienie Valdas Benkuski. Stołeczny mer oświadczył, że nic nie wiedział o tego rodzaju planach.

„Bardzo się zdziwiłem, gdy o tym się dowiedziałem. Ze strony rządu nie mieliśmy żadnych informacji na temat planowanej przebudowy tego obiektu. Od pewnego czasu pracujemy nad projektem budowy nowoczesnego centrum konferencyjnego w Wilnie. Ma ono powstać w okolicach gmachu sejmowego” – oświadczył Benkuska.

Stołeczny mer podkreślił także, że brak centrum konferencyjnego najwyższej klasy niekorzystnie wpływa na wizerunek stolicy, zaś zapuszczony budynek i otaczająca go przestrzeń w samym centrum od lat szpecą miasto.

„Z powodu braku centrum konferencyjnego Wilno nie tylko ponosi straty finansowe, ale też traci

Premier Gintautas Paluckas oznajmił, że dawna hala koncertowo-sportowa zostanie przebudowana w nowoczesne centrum kulturalno-konferencyjne.

wizerunek nowoczesnego i prężnie rozwijającego się miasta. Dlatego też postanowiliśmy wybudować taki obiekt i intensywnie pracujemy nad wdrożeniem tej koncepcji” – podkreślił mer.

Benkuska twierdzi, że niezwłocznie zainicjuje dyskusję z rządem i biznesem.

„Ważna jest także opinia przedsiębiorców w tej kwestii. Chcemy wyjaśnić, który projekt, ich zdaniem, jest bardziej opłacalny finansowo i która lokalizacja nowego centrum jest bardziej atrakcyjna” – wyjaśnia mer.

SPOŁECZNOŚĆ ŻYDOWSKA NIE POCHWAŁA DECYZJI RZĄDU

W najbliższym czasie resort gospodarki i innowacji przedstawi rządowy projekt rekonstrukcji. Zostaną ogłoszone konkretne terminy odbudowy obiektu oraz koszty inwestycji. Projekt przewiduje także zagospodarowanie przestrzeni, na której zlokalizo-

wany jest gmach dawnego Pałacu Koncertów i Sportu.

Społeczność żydowska nieustannie występuje przeciwko otwarciu centrum konferencyjnego w gmachu, który mieści się na terytorium dawnego cmentarza żydowskiego.

– Wiadomość o tym, że ma tu powstać centrum kulturalno-konferencyjne bardzo mnie zaskoczyła. Byłam w składzie komisji rządowej, która w lipcu 2024 r. powzięła decyzję o założeniu w tym miejscu kompleksu upamiętniającego historię litewskich Żydów. Postanowienie zostało oficjalnie potwierdzone w dokumentacji, którą posiadam – komentuje dla „Kuriera Wileńskiego” Faina Kuklansky, przewodnicząca Wspólnoty Żydów Litewskich.

TEMAT AKTUALNY OD LAT

Dyskusje w kwestii rekonstrukcji budynku trwają od ponad 20 lat.

19.>>



Gmach w stylu brutalizmu, z oryginalnym dachem w kształcie fali, oddano do użytku w 1971 r

18.>>

W 2022 r. rząd pod przewodnictwem ówczesnej premier Ingridy Šimonytė proponował w stopniowo niszczącym budynku założyć muzeum lub miejsce pamięci poświęcone historii litewskich Żydów.

„Należy stosownie upamiętnić 200 tys. mieszkańców naszych miast, którzy stali się ofiarami Holokaustu. Przedstawiciele społeczności żydowskiej żyli tu, pracowali, tworzyli Litwę. Wygląda na to, że setki tysięcy osób po prostu zniknęło, jakby je ktoś zdmuchnął” – mówiła Ingrida Šimonytė

Nieco wcześniej rząd Sauliusa Skvernelisa sugerował przebudowę gmachu w centrum kongresowe, jednak nie doszło do realizacji tego planu.

CMENTARZ NA PIÓROMONCIE

Najstarszy cmentarz żydowski w Wilnie został założony w końcu XV w. na Pióromoncie, w dzielnicy Śnipiszki. Był miejscem pochówku wielu znanych osobistości, w tym działaczy społecznych i religijnych.

Pochowany tu jest m.in. znany na cały świat rabin Gaon Eliasch – jedna z najwybitniejszych postaci w historii żydowskiej. W 1831 r. założono nowy cmentarz żydowski przy dawnej ulicy Holenderskiej, obecnie Olandų.

W okresie powojennym na Śnipiszkach było jeszcze sporo pomników nagrobnych. W latach 60-tych, gdy zaczęto budować Pałac Związków Zawodowych, wiele granitowych nagrobków wywożono i robiono z nich schody, które i teraz prowadzą na górę Bouffałową. Część nagrobków wykorzystano też w postaci schodków w gmachu nieczynnej już Poczty Centralnej przy alei Giedymina. Przed II wojną światową cmentarz żydowski znajdował się w dzielnicy Wierszuliszki. W połowie lat 60-tych na cmentarzu Suderwie w Wierszuliszkach zaczęto chować także mieszkańców innych narodowości.

Po II wojnie światowej w miejscu pierwszego żydowskiego cmentarza zbudowano basen Žalgiris, tuż obok halę koncertowo-sportową. Przed kilkunastu laty basen



■ Pałac Koncertów i Sportu wzniesiono na terytorium cmentarza żydowskiego

wyburzono i wybudowano bloki mieszkalne.

W czasach sowieckich społeczność żydowska nie podnosiła na szerszą skalę problemu zdewastowania swoich cmentarzy. Dopiero po odzyskaniu przez Litwę niepodległości temat ten został poruszony.

– Teren, na którym kiedyś znajdował się cmentarz, dotychczas nie jest uporządkowany i odpowiednio upamiętniony. Skromny kamień przypominający historię tego miejsca to stanowczo zbyt mało – podkreśla Faina Kuklansky

SCENA WAŻNYCH WYDARZEŃ

Przez wiele lat Pałac Koncertów i Sportu tętnił życiem – odbywały się tu koncerty, festiwale i wiele różnych imprez. Był także sceną ważnych wydarzeń współczesnej historii Litwy. W 1988 r. odbył się tu założycielski zjazd Sąjudisu, litewskiego politycznego ruchu, który wysunął postulaty odrodzenia narodowego i suwerenności Litwy, która wówczas była jedną z republik sowieckich. W styczniu 1991 r. miało tu miejsce pożegnanie z obrońcami niepodległości, którzy zginęli podczas tragicznych wydarzeń w Wilnie 13 stycznia 1991 r.

TRAGICZNE WYDARZENIE

Gmach w stylu brutalizmu, z oryginalnym dachem w kształcie fali, oddano do użytku w 1971 r.

Niedługo po oddaniu gmachu do użytku w pobliżu zaczęto budować mostu pontonowego nad Wilią. W 1975 r. doszło tu do tragedii. 13 kwietnia z okazji Dni Kultury Węgierskiej w ZSRR w mieszczącej 5 tys. widzów hali koncertowo-sportowej wystąpił węgierski zespół rockowy Syrius. Na koncert zjechali widzowie z całej Litwy. Koncert zakończył się około godziny 22.00, już o zmierzchu. Most pontonowy nie był jeszcze wtedy gotowy – jego budowa miała się zakończyć w dniach 7–11 kwietnia, ale z powodu wiosennej powodzi wciąż przekładano terminy. Po koncercie część widzów ruszyła w stronę Zielonego Mostu, część zaś postanowiła skrócić sobie drogę na drugi brzeg i przejść przez niewykończony most pontonowy. Przy moście stały tablice i barierki, które jednak nie powstrzymały tłumu. Konstrukcja nie była w stanie utrzymać ciężaru kilkuset osób. Jeden koniec mostu oderwał się od brzegu i ludzie zaczęli wpadać do wody. Na głowy tonących padały belki. Głębokość rzeki w tym miejscu wynosiła około 4 metrów. Akcję ratunkową utrudniała ciemność i lodowata kwietniowa woda Wilii. Oficjalnie poinformowano o czterech ofiarach i 31 osobach, które ucierpiały podczas zawalenia się mostu. Krążyły pogłoski, że w rzeczywistości utonęło o wiele więcej osób. ■

Fot. Marian Paluszkievicz

„M.K. Čiurlionis. Trajektorie” – na rok jubileuszowy 65.lecia Polskiego Teatru „STUDIO” w Wilnie

Polski Teatr „Studio” w Wilnie razem z ekipą twórczą z Polski rozpoczął prace nad spektaklem „Mikalojus Čiurlionis. Trajektorie”. W tym roku w ramach obchodów 150. rocznicy urodzin Čiurlionisa spektakl Teatru „STUDIO” został wciągnięty na listę rządowego programu obchodów.

Prace nad ambitnym zadaniem, spektaklem „M.K.Čiurlionis. Trajektorie” właśnie ruszyły. To będą miesiące intensywnej całkowicie pochłaniającej pracy nad tym spektaklem. „Bardzo się cieszę, że rozpoczynamy nowy etap działalności naszego teatru, że wspólnie z Rządem Republiki Litewskiej oraz z Departamentem Mniejszości Narodowej, dzięki ich wsparciu rozpoczynamy wspólne obchody 150. rocznicy urodzin Čiurlionisa. Mikalojus Konstantinas Čiurlionis był blisko związany z Polską. Dorastał w polskim środowisku, jego rodzinnym językiem był polski, a w młodości wychowywał się w kulcie literatury polskiej. Spędził również wiele lat w Warszawie, gdzie studiował i rozwijał swoją twórczość. A więc i projekt będzie polsko-litewski jak za dawnych dobrych czasów Rzeczypospolitej. Dzięki współpracy polsko-litewskiej o wielkim Litwinie na scenie usłyszymy po polsku” – mówi kierowniczka i reżyserka Polskiego Teatru „Studio” w Wilnie Lila Kiejzik.

Reżyserami spektaklu będą polski scenarzysta i znany reżyser filmowy i teatralny Mariusz Malec (Warszawa) oraz Lila Kiejzik kierowniczka artystyczna i reżyserka Polskiego Teatru „Studio” w Wilnie. Scenariusz napisała prof. Henryka Sokołowska (Wilno) a konsultantem produkcji będzie dr hab. Jarosław Cymerman, teatrolog i literaturoznawca (Lublin). Przy realizacji spektaklu nad muzyczną stroną będzie pracowała także litewska ekipa twórcza.

Mariusz Malec mówi, że Čiurlionis jest wizytówką Litwy i obywatelem świata.

– Myślał i tworzył częściowo po polsku, a wszystko zadedykował i przekazał Litwie. Jest żywym dowodem na potrzebę budowania unii polsko-litewskiej, takiego pomostu



Polski Teatr „STUDIO” w Wilnie przygotowuje się do premiery spektaklu „M.K.Čiurlionis. Trajektorie” Fot. Polski Teatr „STUDIO” w Wilnie

Premiera spektaklu zaplanowana jest na 7 listopada w Teatrze na Pohulance, obecnie Wileńskim Teatrze Starym, która po polsku zwieńczy obchody Roku obchodów 150. rocznicy urodzin Čiurlionisa.

intelektualnego. Ten spektakl może wiele nauczyć Polaków i Litwinów. Za pomocą tego spektaklu stworzymy małą unię polsko-litewską, w którą ja głęboko wierzę. Myślę, że nasza wiedza nie jest zbyt duża na temat tej postaci. On jest sztandarowym artystą Litwy, o takim bohaterze my Polacy możemy tylko pomarzyć. Uważałem i zawsze będę uważać, że jesteśmy narodami, które powinny kroczyć ramię w ramię i właśnie Čiurlionis łączy te dwa światy. Niestety ta postać jest mało znana w Polsce, ale nadszedł czas, by to zmienić. Myślę, że ta rocznica staje się pretekstem do tego, by Litwini być może odkryli coś nowego, a Polacy się uwrażliwili i otworzyli na jego sztukę – powiedział Malec.

Premiera spektaklu zaplanowana jest na 7 listopada w Teatrze na Pohulance, obecnie Wileńskim Teatrze Starym, która po polsku zwieńczy obchody Roku obchodów 150. rocznicy urodzin Čiurlionisa, a jednocześnie będzie spektaklem jubileuszowym 65-lecia Polskiego Teatru „STUDIO” w Wilnie i rozpoczynającym Międzynarodowy Festiwal „XII Wileńskie Spotkania Sceny Polskiej”.

Spektakl (w tym obchody) powstaje pod Patronatem Rządu RL i dzięki wsparciu finansowemu Ministerstwa Kultury Republiki Litewskiej i Departamentu Mniejszości Narodowych przy Rządzie RL, natomiast festiwal dzięki dofinansowaniu Zadania ze środków otrzymanych z Kancelarii Senatu RP przy współpracy i współorganizacji z Fundacją „Pomoc Polakom na Wschodzie im. Jana Olszewskiego”

Zadanie dofinansowane w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą w 2025 roku „Senat – Polonia 2025”

Polski Teatr „STUDIO” w Wilnie

Centrum Solidarności Stoczni Szczecińskiej – Świetlica wolności

Oficjalne przekazanie budynku wraz ze Świetlicą, w której podpisano porozumienie 30 sierpnia 1980 r. i odbywały się burzliwe debaty, narady oraz negocjacje między robotnikami a władzami PRL, miało miejsce w lipcu 2024 r.

Było to finalne przekazanie całego budynku, w formie aktu darowizny, podpisanego przez prezydenta Piotra Krzystka i dyrektora Centrum Solidarności „Stocznia” w Szczecinie – prof. Sebastiana Ligarskiego.

Dokument zakłada przygotowania do stworzenia ogólnodostępnej instytucji edukacyjno-kulturalnej, zgodnie z wymogami konserwatora zabytków w okresie najbliższych 5 lat. Władze miasta i Centrum przewidują, że świetlica stanie się „Przystankiem Stocznia” – miejscem przybliżania lokalnego dziedzictwa oraz historii Solidarności Pomorza Zachodniego.

Historia Świetlicy stoczniowej, przy Stoczni im. Adolfa Warskiego, sięga końca lat 30. XX w. Budynek, o powierzchni niemal 8 tys. m², stanowił swego rodzaju zaplecze kulturalno-rekreacyjne dla załogi. Organizowano w niej akademie, koncerty, bale sylwestrowe, a także spotkania i rozmowy, ważne dla integracji robotniczej społeczno-

ści. Wyjątkowość miejsca podkreśla fakt, że przetrwała niemal cały okres II wojny światowej bez zniszczeń – co dziś czyni ją jedną z niewielu oryginalnie zachowanych przestrzeni stoczniowych.

Stocznia Szczecińska była przez dekady jednym z kluczowych ośrodków przemysłu stoczniowego w Polsce. Zatrudniała tysiące pracowników. Była miejscem intensywnej pracy, ale także środowiskiem kształtującym silne więzi społeczne i obywatelskie. Świetlica stoczniowa, była sercem życia społecznego zakładu. W czasie strajku zamieniła się w centrum decyzyjne i miejsce spotkań Komitetu Strajkowego. To tam odbywały się burzliwe debaty, narady oraz negocjacje między robotnikami a władzami PRL. Jej funkcja, jako przestrzeni dialogu i determinacji, czyni ją dziś symbolem odwagi i obywatelskiego zaangażowania.

Świetlica zyskała pierwszą szczególną rangę w styczniu 1971 r., w trakcie fali protestów wywołanych wyda-

zeniami grudnia 1970. I sekretarz KC PZPR Edward Gierek stawiał się tam w towarzystwie generała Jaruzelskiego i premiera Jaroszewicza, by wysłuchać robotniczych żądań. Edmund Bałuka, reprezentujący strajkujących, wygłosił emocjonalne przemówienie – po raz pierwszy w powojennej historii władza częściowo ustąpiła przed robotniczymi żądaniami. W sierpniu 1980 stocznia stała się kluczowym miejscem narodzin Solidarności. 18 sierpnia powstał tam Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (MKS), który sformułował 36 postulatów. Domagano się m.in. wolnych związków zawodowych, zniesienia cenzury oraz upamiętnienia ofiar Grudnia 1970. Cztery dni później, 30 sierpnia, sala świetlicy stała się areną negocjacji i oficjalnego podpisania Protokołu Ustaleń między MKS pod przewodnictwem Mariana Jurczyka a Komisją Rządową reprezentowaną przez wicepremiera Kazimierza Barcikowskiego.

22.>>



■ Brama Stoczni Szczecińskiej im. Adolfa Warskiego

21.>>

Było to pierwsze sierpniowe porozumienie — „Porozumienie Szczecińskie”, które gwarantowało legalizację niezależnych, socjalistycznych związków zawodowych. Warto podkreślić, że choć centralnie odwołano się do wzorców gdańskich, to szczecińskie porozumienie różniło się zakresem — zakładało wolne związki „zgodne z Konstytucją PRL” oraz przekształcenie MKS w komisje robotnicze, a następnie wybory. Niedawne analizy historyczne nazywają tamto wydarzenie „wydarzeniem bez precedensu” — świadczącym o sile lokalnego ruchu obywatelskiego.

Kulminacyjnym momentem tych wydarzeń było podpisanie porozumienia zawieszającego strajk w świetlicy stoczniowej, która odegrała nie tylko symboliczną, ale i praktyczną rolę w organizowaniu strajku oraz prowadzeniu negocjacji z przedstawicielami władzy komunistycznej.

Świetlica pozostawała areną oporu także po wprowadzeniu stanu wojennego 13 grudnia 1981 r. Członkowie Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego zostali brutalnie aresztowani, a sam budynek prowokacyjnie zamknięto.

W kolejnych dekadach wnętrza niszczały. Dokumentacja zdjęciowa ukazywała stojące krzesła, kur-



■ Tablica poległych w grudniu 1970 w imię solidarności klasy robotniczej

tyny, banery z hasłami i zniszczoną infrastrukturę. od roku 2007 miasto Szczecin zaczęło działać. Podpisano list intencyjny z Towarzystwem Finansowym Silesia, właścicielem budynku, w celu ustanowienia muzeum lub instytucji pamięci. Następnie, w roku 2015 przejęto budynek, by zainicjować drobne remonty i umożliwić „Noc Muzeów”. I wreszcie w roku 2023 powstało Centrum Solidarności „Stocznia” — jednostka ministerstwa kultury, która faktycznie uzyskała użyczenie obiektu. Centrum Solidarności „Stocznia” to projekt o ogromnym znaczeniu historycznym, społecznym i edukacyjnym.

Inicjatywa ta ma na celu upamiętnienie dziedzictwa szczecińskiego ruchu robotniczego, ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń Sierpnia 1980 roku oraz roli, jaką odegrała Stocznia Szczecińska im. Adolfa Warskiego w procesie przemian demokratycznych w Polsce.

To właśnie w Szczecinie, równoległe z wydarzeniami w Gdańsku, rozegrał się jeden z najważniejszych rozdziałów współczesnej historii Polski. Obecnie trwają prace nad zabezpieczeniem i adaptacją świetlicy jako kluczowego elementu Centrum Solidarności.

23.>>



■ Promocję wydawnictw Centrum Solidarności Stoczni Szczecińskiej prowadzi prof. Sebastian Ligarski, autor wielu prac naukowych poświęconych m.in. grudniowi 1970

22.>>

Zostanie ona zachowana w autentycznym kształcie, z oryginalnym wystrojem wnętrz, aby jak najwierniej oddać atmosferę historycznych dni sierpniowych. Będzie stanowić centralny punkt narracji muzealnej i miejsce spotkań edukacyjnych.

Centrum pełnić będzie funkcję muzealno-edukacyjną oraz dokumentacyjną. Jego celem jest zarówno ochrona dziedzictwa materialnego i niematerialnego Stoczni, jak i upowszechnianie wiedzy o przemianach społeczno-politycznych w Polsce w drugiej połowie XX w. Podkreśla się także współpracę z Instytutem Pamięci Narodowej i Centrum Dialogu „Przełomy” — aby tworzyć sieć edukacyjną i kulturalną na Pomorzu Zachodnim czy przeprowadzać odczyty, spotkania i konferencje z udziałem działaczy NSZZ Solidarność z lat 80. Główne filary działalności Centrum obejmować będą: muzeum historyczne (ekspozycje stałe i czasowe, opowiadające historię Stoczni Szczecińskiej, strajków sierpniowych, działalności związkowej, represji wobec opozycji, codziennego życia stoczniovców i ich rodzin; zostaną wykorzystane multimedia, relacje świadków, zdjęcia, dokumenty oraz artefakty stoczniove), przestrzeń edukacyjną (oferta skierowana do szkół, uczelni i instytucji kultury — Centrum planuje organizować warsztaty, lekcje muzealne, panele dyskusyjne oraz programy dla młodzieży i nauczycieli; edukacja ma nie tylko przekazywać wiedzę historyczną, ale także kształtować postawy obywatelskie i promować wartości solidarności, dialogu i odpowiedzialności społecznej); archiwum społeczne (dokumentacja losów stoczniovców i ich rodzin, zbieranie wspomnień, fotografii, dokumentów i pamiątek związanych z ruchem oporu i codziennym życiem w czasach PRL; archiwum będzie dostępne dla badaczy, dziennikarzy i wszystkich zainteresowanych historią lokalną); ośrodek debat i spotkań (przestrzeń otwarta na debatę pu-



■ Wydzielona część Świetlicy w stanie przypominającym wydarzenia z sierpnia 1980



■ Wejście do Świetlicy, wygląd obecny

bliczną, spotkania z działaczami opozycji, historykami, artystami, a także na prezentacje filmów dokumentalnych i debat o społecznym znaczeniu solidarności).

W centrum planów rozwoju instytucji znajduje się edukacja historyczna i obywatelska. Centrum nie ma być jedynie miejscem prezentowania przeszłości, ale przestrzenią refleksji nad teraźniejszością i przyszłością. Szczególny nacisk zostanie położony na: lekcje żywej historii — z udziałem świadków wydarzeń Sierpnia '80 oraz byłych stoczniovców; programy szkoleniowe dla nauczycieli, które pomogą w prowadzeniu zajęć o historii opozycji demokratycznej; interdyscyplinarne programy

edukacyjne, łączące historię z naukami społecznymi, sztuką i etyką. Centrum będzie także współpracować z uczelniami, instytutami badawczymi oraz międzynarodowymi partnerami, takimi jak Europejska Sieć Miejsc Sumienia, by podkreślić rolę Stoczni Szczecińskiej w globalnym kontekście walki o prawa człowieka. Projekt ma również ożywić przestrzeń poprzemysłową na terenach dawnej stoczni, integrując działalność muzealną z rewitalizacją miejską i kulturą lokalną. Planowane są działania artystyczne, murale, instalacje multimedialne oraz festiwale tematyczne. ■

Leszek Wątróbski
Fot. autor



Jest lato i są wakacje! Ach, w końcu do woli możemy się wyspać i nie nastawiać budzika (chyba że wybieramy się w podróż i nie możemy spóźnić na pociąg czy samolot)! A czy przydarza Wam się coś śnić? Może napiszecie do nas o swoich wyjątkowych marzeniach sennych?

Jak interpretować sen?

Sennik jest zbiorem najczęściej spotykanych marzeń sennych, który zawiera dużą liczbę symboli sennych, ich tłumaczenia i interpretacje. Już w starożytności interpretowano sny, stąd sennik egipski. Senniki próbują tłumaczyć podstawowe symbole występujące w snach, jednak dokonana na ich podstawie interpretacja musi być powiązana o ogólną sytuację śniącego i każdy sen należy interpretować oddzielnie. Nie ma jednoznacznej recepty, jak należy odczytywać poszczególne symbole. Starotybetańskie przysłowie brzmi: „Chociaż masz oczy, by widzieć innych, potrzebujesz lustra, by zobaczyć siebie”.

Tym lustrem są nasze sny, bo widzimy w nich siebie jakby z zewnątrz. Podczas snu obserwujemy, by po przebudzeniu móc wyciągnąć wnioski.

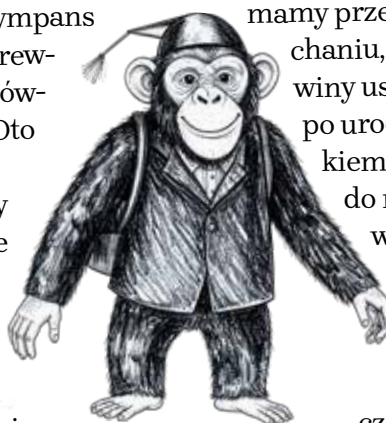


SZYMPA NSZ KREWNY???!!!

DNA szympansa i człowieka są zgodne w 98,4 proc.! paznokcie;

Czy to się komuś podoba, czy nie, szympan jest naszym bliskim biologicznym krewnym. Kto nie wierzy, niech sobie porówna budowę człowieka i szympansa. Oto tylko kilka cech, które nas łączą: mamy taki sam szkielet wewnętrzny — kręgosłup, który jest utworzony ze skostniałych kręgów (**33-34**); podobnie jak inne ssaki, mamy po **7 kręgów szyjnych** (nawet żyrafa ma ich **7!**);

mamy tak samo wyraźnie wyodrębnione głowę, tułów, kończyny górne i dolne; mózg jest silnie rozwiniętym organizmem; powłoka ciała, czyli skóra, wytwarza włosy, gruczoły i



mamy przeponę — mięsień biorący udział w oddychaniu, a także pęcherzykowate płuca i małżowiny uszne;

po urodzeniu dzieci karmione są mlekiem matki;

do rozwijającego się młodego organizmu w brzuszku mamy pokarm i tlen doprowadzane są przez łożysko i pępowinę, po której każdy z nas ma pamiętkę — pępek;

każda kończyna ma pięć palców zakończonych paznokciami;

mamy zróżnicowane zęby: siekacze, kły, przedtrzonowe i trzonowe.

No, i jak Wam się teraz podoba to podobieństwo!?

Dzień czekolady

Autor: Anna Onichimowska

Od niedawna w sąsiedztwie Dawida wraz z mamą i ciocią mieszka Monika — do niedawna ogromnie wesoła, mała dziewczynka, ale od pewnego czasu boi się ona pewnej strasznej wiedźmy, która przychodzi do ich domu, zadaje mnóstwo pytań i chce zabrać Monikę do miejsca, gdzie jest bardzo dużo innych dzieci. Dziewczynka przecież ma swoją rodzinę i bardzo ją kocha. Co z tego wyniknie? Przekonajcie się sami!

To niesamowicie poruszająca opowieść o czasie, który zmienić może wszystko. Mówi o lękach, marzeniach, tęsknocie i przede wszystkim o tym, co w życiu każdego człowieka (a zwłaszcza dziecka) jest najważniejsze — o miłości.

Na kartach tej powieści spotykamy bohaterów zaledwie siedmioletnich. Dawid i Monika napotykają problemy, z którymi z ogromną trudnością poradziłby sobie człowiek dojrzały.

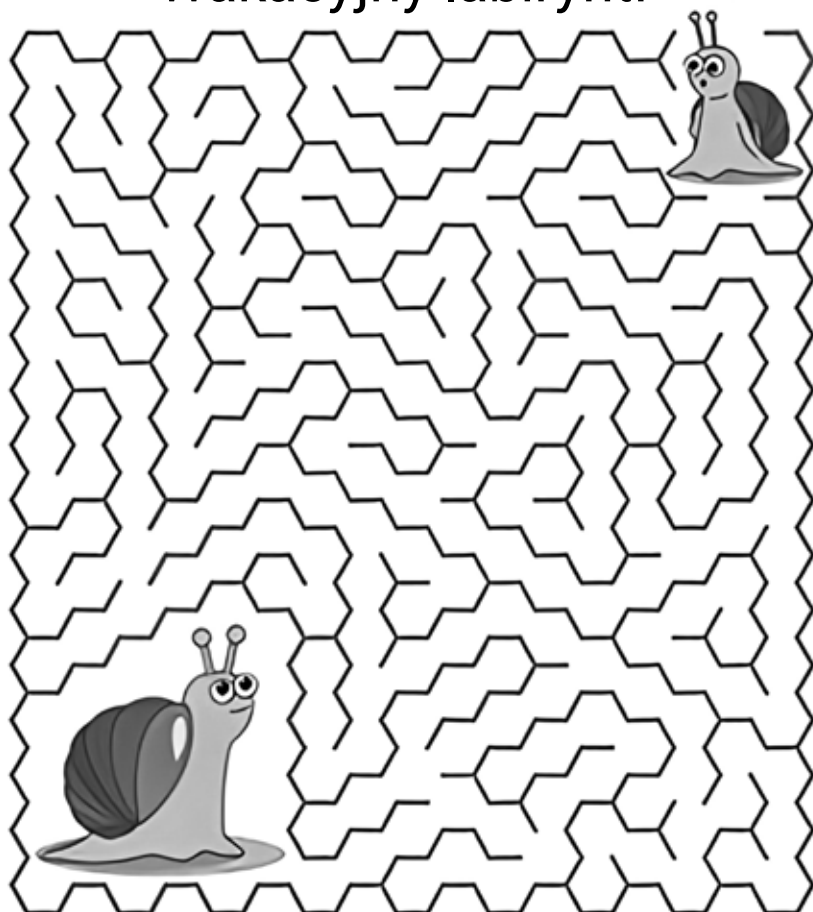


Nie do wiary!



Cykady (rodzaj owadów powszechnie nazywane są 17-letnią szarańczę) najpierw śpią pod ziemią przez 17 lat, potem budzą się, wychodzą na ziemię, składają jaja i zaraz umierają! Samce cykady to najgłośniejsze owady na ziemi, ich głos może się nieść nawet na odległość dwóch kilometrów!

Wakacyjny labirynt!



Ciekawostki ze świata zwierząt

Jedynymi małpami żyjącymi w Europie są magoty. Można je spotkać tylko na Gibraltarze. Gatunek ten cechuje całkowity brak ogona.

Największym ssakiem lądowym, jaki kiedykolwiek zamieszkiwał Ziemię, było zwierzę o nazwie Baluchiterium. Było najbliższym spokrewnione z żyjącymi współcześnie nosorożcami. Ważyło około 30 ton, mierzyło ponad 5 m wysokości.

Renifer to jedyny przedstawiciel rodziny jeleniowatych, u którego poroże noszą zarówno samce jak i samice.

Najszybszym zwierzęciem lądowym jest gepard (110 km/h), a najszybszym morskim — ex aequo tuńczyk i orka (75 km/h).

ALE DOWCIP!

Podchodzi Jaś do budki z goframi:
Poproszę gofera.
Nie mówi się gofera tylko gofra —
poucza sprzedawcę.
To poproszę gofra.
A z cukierem czy z dzemerem? —
pyta sprzedawcę.

Roladki z indyka nadziewane żurawiną

Wiesława Lewandowska

autorka bloga kulinarnego
„Dom pełen mięty”

Delikatne mięso z indyka i słodczy suszonej żurawiny tworzą wykwintne, a zarazem proste danie idealne na niedzielny obiad lub specjalną okazję.

Danie to bardzo proste w wykonaniu, wygląda i smakuje jak z najlepszej restauracji, a na dodatek jest bardzo zdrowe. Ten przepis to także doskonała alternatywa dla klasycznych kotletów – zdrowsza, lżejsza, a przy tym bardziej wyrafinowana. Dodatkowo, danie jest dość uniwersalne, roladki można z powodzeniem przygotować dzień wcześniej i odgrzać przed podaniem, co czyni je świetnym wyborem na przyjęcia i święta.

Składniki: (na 4 porcje):

• 2 duże piersi z indyka (ok. 700–800 g)
• 100 g suszonej żurawiny • 1 cebula • 1-2 łyżki musztardy • 1 szklanka bulionu drobiowego lub wody • 2 łyżki masła klarowanego lub oliwy • 1 łyżeczka suszonego majeranku • 1 łyżeczka słodkiej papryki • sól i pieprz do smaku • mąka do obtoczenia roladek • wykałaczki lub nitka do wiązania

Wykonanie:

Mięso z piersi indyka umyć, osuszyć, a następnie pokroić na cienkie plastry. Każdy plaster mięsa rozbić tłuczkiem, najlepiej przez folię, aby nie porozry-



Fot. autorka

wać mięsa. Każdy płat posmarować musztardą, ułożyć łyżkę żurawiny, zawinąć boki do środka, zwinąć w roladkę, spiąć wykałaczką i obtoczyć w mące. Na patelni rozgrzać tłuszcz i obsmażyć z każdej strony roladki na złoty kolor, a następnie przełożyć na talerz. Na pozostałym tłuszczu zeszklić pokrojoną w kostkę cebulę, dodać przyprawy

i wlać bulion. Gdy bulion się zagotuje dodać obsmażone roladki z indyka i dusić je pod przykryciem na wolnym grzaniu przez około 30 minut, aż mięso będzie miękkie. Roladki z indyka smakują podane z kaszą, kluskami śląskimi, ziemniakami z dodatkiem zasmażanych buraczków, czy surówką z czerwonej kapusty.

Ciasto z cukinii

Wykonanie:

Cukinię obrać, usunąć środek z nasionami i zetrzeć na tarce o dużych oczkach. Jajka utrzeć z cukrem i cukrem waniliowym na puszystą masę, najlepiej mikse-



Fot. autorka

rem. Rodzynki zalać wrzącą wodą, a orzechy drobno posiekać. Do masy jajecznej dodać olej, mąkę wymieszaną z proszkiem do pieczenia i sodą. Na koniec dodać odciśniętą z nadmiaru soku cukinię, musi być jej dwie szklanki, orzechy i odsączone rodzynek, wszystko wymieszać.

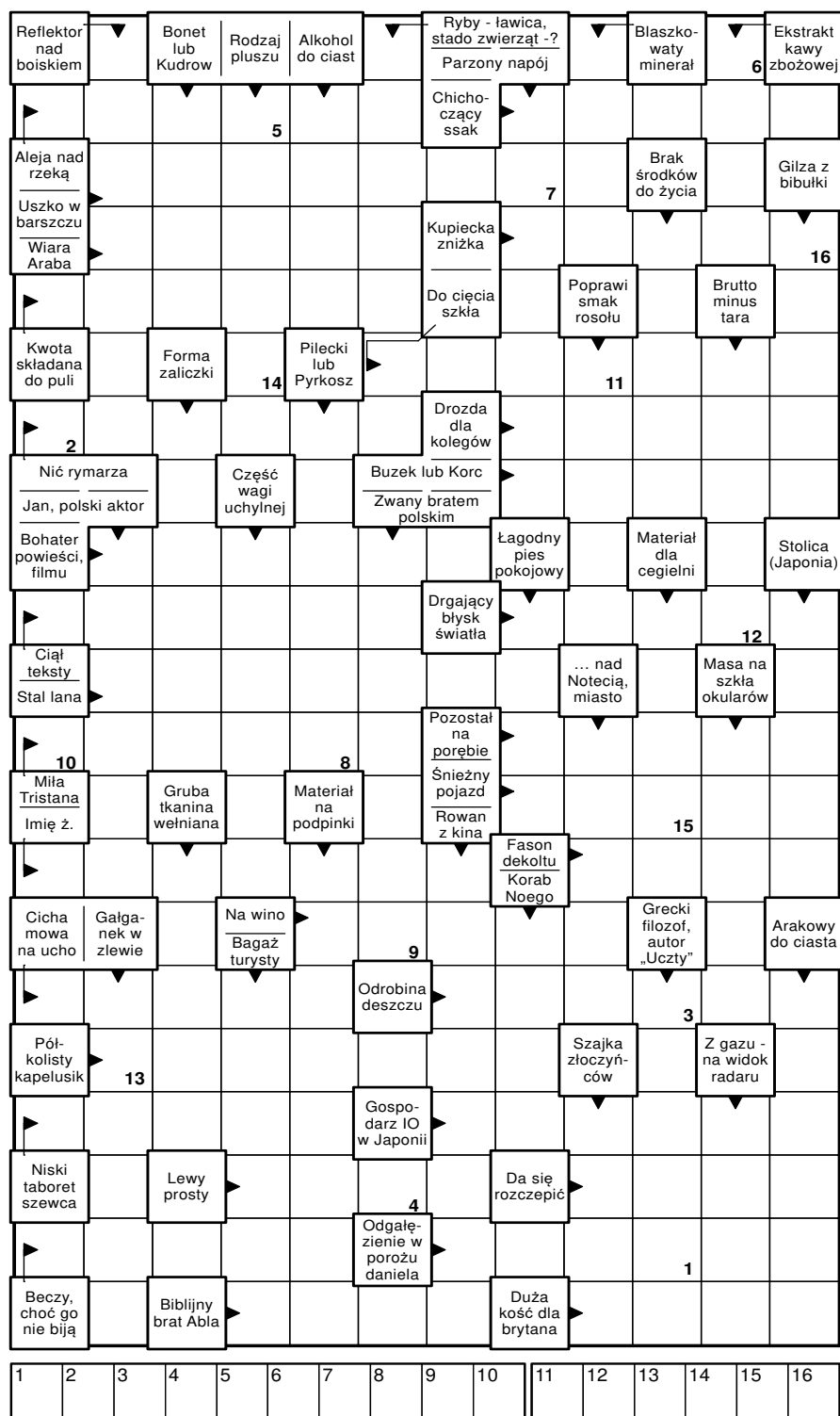
Przygotować foremkę u mnie 28 x 8 cm, wyłożyć ją papierem do pieczenia, włożyć ciasto i lekko łyżką wyrównać. Piekarnik rozgrzać do 180 stopni górą -dół, wstawić ciasto i piec 55- 60 minut, sprawdzić patyczkiem czy suche. Gotowe ciasto z cukinii posypać cukrem pudrem lub poleać polewą czekoladową.

Cukinia to ulubione moje warzywo, uniwersalne, robię ją na ostro i na słodko. Ciasto z cukinii jest bardzo dobre, w smaku przypomina trochę piernik, pachnie cynamonem, wilgotne, pełne orzechów i rodzynek. Robi się to ciasto bardzo szybko, nie potrzeba wiele składników, a przepis jak prawie wszystkie u mnie wypróbowany wielokrotnie.

Składniki:

• 2 szklanki startej cukinii • 3 jajka • 1 szklanka oleju • 1 1/4 szklanki cukru • 2 szklanki mąki • 1 łyżeczka proszku do pieczenia • 1/2 łyżeczki sody • 1 łyżka cynamonu • 1 łyżeczka cukru waniliowego • garść orzechów • garść rodzynek

Krzyżówka



ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI Z 24-25 LIPCA

Poziomo: KARTKA - ELEKT - KORALIK - PALANT - LUZAK - BALTAZAR - LURA - ZASADA - MOŁEK - OPUST - RZODKIEW - AWERS - ALAIN - WAWELE - NIKITA - ZMROK - NOWIZNA - SKAND - ATEST - NARKOZA - PAPA - KARDYNAŁ - ESKA - OKOP - WCISK - NATURA - KOPA - KROK - BARAK - SWATKA

Pionowo: MAKABRA - ZAWIAS - AKACJA - ROLA - SŁOWAK - KORA - TRALKA - DEWIZA - KRESKA - KANT - DEKRET - ODSKOK - ALTANA - ISLANDCZYK - ANANAS - TEKLA - MOWA - ZWAŁ - URLOP - LIMIT - PŁOTKA - MECZ - UŁUDA - RZEPA - KURT - ADRES - IRONS - PROROK - STEK - AKTYN - KATIA - PAKA

Hasło: Rezerwat przyrody

Uśmiechnij się!

Kowalski przeglądając gazetę natrafia na artykuł: „Pięćdziesiąt milionów euro za kontrakt piłkarski”. Po chwili odkłada gazetę i mówi do syna:

– Co tak ślęczysz nad tymi idiotycznymi zadaniami z matematyki?! Wziął- byś lepiej piłkę i poszedł na boisko pograć z kolegami!

– Dlaczego na polowaniu strzelał pan do swojego kolegi? – pyta sędzieja na rozprawie.

– Wziąłem go za sarnę.

– A kiedy spostrzegł pan swoją pomyłkę?

– Kiedy sarna odpowiedziała ogniem...

Facet z kobietą są pierwszy raz w kasynie, stoją przy stole do ruletki, kobieta pyta:

– Jaką liczbę mam obstawić?

Facet odpowiada:

– Może postaw na taką liczbę, która odpowiada twojej liczbie lat.

Kobieta obstawiła 25. Krupier rzuca i wypada 35... kobieta mdleje.

Siedzi wędkarz nad rzeką. Pod- chodzi facet:

– Nie widział pan tu kóbitki w fioleto- wej sukience?

– Aaaaa... tak, jakieś 5 minut temu...

– No, to jak się pośpieszę, to ją dogonię!

– Wątpię, dzisiaj w rzece bardzo silny prąd.

Lekarz kończy badać kobietę, bierze na stronę jej męża i mówi:

– Nie podoba mi się to, jak pańska żona wygląda.

– Mi także, panie doktorze – mówi mąż, – ale jest dobrą kucharką i świetnie radzi sobie z dziećmi.

W Sądzie:

– Ile pozwana ma lat?

– Chwileczkę, Wysoki Sądzie muszę policzyć: kiedy wychodziłam za nie- go za mąż miałam 20 lat, on miał 40. To teraz, jeśli on ma 70, a ja jestem o połowę młodsza, to mam 35?

– Mamo kup mi nowego smartfona...

– A stary?

– Stary kupi mi tableta.

USA i UE osiągnęły porozumienie handlowe. Cła 15 proc. i wielomiliardowe inwestycje

Stany Zjednoczone i Unia Europejska porozumiały się w sprawie nowych zasad handlu. Ustalono 15-procentowe cła na większość unijnych towarów eksportowanych do USA, a także zniesienie opłat na wybrane produkty. Porozumienie obejmuje również miliardowe inwestycje i zakupy energii.

NAJWIĘKSZA UMOWA W HISTORII USAUE

Prezydent USA Donald Trump i przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen spotkali się w Turnberry, w zachodniej Szkocji. Po rozmowach ogłoszono zawarcie umowy handlowej, którą Trump nazwał „największą w historii między USA a UE”.

„To doskonałe porozumienie, które będzie korzystne zarówno dla rynku motoryzacyjnego, jak i rolnictwa” — powiedział Donald Trump.

Umowa przewiduje 15-procentowe cła na większość towarów eksportowanych z UE do Stanów Zjednoczonych. Dotyczy to m.in. samochodów, półprzewodników i leków generycznych.

ZAKUPY ENERGII I INWESTYCJE W USA

W ramach porozumienia UE zobowiązała się do zakupu amerykańskiej energii o wartości 750 mld dolarów. Według szefowej KE oznacza to, że w ciągu trzech lat Europa będzie kupować LNG z USA za 250 mld dolarów rocznie.

„Nadal mamy zbyt dużo rosyjskiego LNG i gazu, którego już nie chcemy. Dlatego zakup tańszego i lepszego LNG ze Stanów Zjednoczonych jest bardzo pożądany” — podkreśliła Ursula von der Leyen.

Ponadto UE ma zainwestować w Stanach Zjednoczonych 600 mld dolarów, wspierając m.in. rozwój przemysłu zbrojeniowego oraz produkcji półprzewodników. Trump zapowiedział, że wiele firm, w tym z Tajwanu, zdecyduje się na inwestycje w USA, aby uniknąć nowych ciał na importowane układy scalone.



„Zeszliśmy z poziomu 27,5 proc. do 15 proc. To było najlepsze, co mogliśmy osiągnąć” — Ursula von der Leyen, przewodnicząca KE **Fot. EPA-ELTA**

TARYFY „ZERO ZA ZERO”

Porozumienie wprowadza także zniesienie ciał na wybrane produkty.

„Dotyczy to wszystkich samolotów i ich części, niektórych chemikaliów, leków generycznych, sprzętu półprzewodnikowego, niektórych produktów rolnych oraz surowców krytycznych. Będziemy nadal pracować nad dodaniem kolejnych produktów do tej listy” — poinformowała Ursula von der Leyen.

Dzięki temu w handlu lotniczym i farmaceutycznym obie strony nie będą stosowały opłat celnych.

CŁA NA STAL I ALUMINIUM BEZ ZMIAN

Trump zaznaczył, że porozumienie nie obejmuje stali i aluminium sprowadzanych z Europy. W dalszym ciągu obowiązywać będzie 50-procentowa stawka celna na te surowce.

„Umowa między UE a USA w kwestii stali i aluminium pozostaje niezmienną” — oświadczył Donald Trump.

Jednym z kluczowych punktów negocjacji była kwestia ciał na samochody. Amerykańska stawka celna, która wcześniej wynosiła 27,5 proc. w wyniku dodatkowych opłat nałożonych przez Trumpa, zostanie obniżona do 15 proc.

„Zeszliśmy z poziomu 27,5 proc. do 15 proc. To było najlepsze, co mogliśmy

osiągnąć. Bez tej umowy od 1 sierpnia obowiązywałaby 30-procentowa stawka” — wyjaśniła przewodnicząca KE.

DOCHODZENIE W SPRAWIE PÓŁPRZEWODNIKÓW

Minister handlu USA Howard Lutnick zapowiedział, że za dwa tygodnie ogłoszone zostaną wyniki dochodzenia dotyczącego bezpieczeństwa narodowego w zakresie importu półprzewodników.

„To jedno z głównych zagadnień, które skłoniło UE do negocjacji. Chodziło o to, aby rozwiązać wszystkie problemy naraz” — powiedział Lutnick.

Trump zaznaczył, że wiele firm, w tym z Tajwanu i innych krajów, planuje uruchomienie produkcji półprzewodników w Stanach Zjednoczonych w celu uniknięcia nowych ciał.

Jednocześnie Ursula von der Leyen zapewniła, że Unia Europejska pracuje nad dalszym otwieraniem rynków poza USA.

„W ostatnich miesiącach zakończyliśmy negocjacje Mercosurem (organizacja państw Ameryki Łacińskiej – przyp. red.), Meksykiem i Indonezją. Europa jest niezawodnym partnerem w niespokojnym świecie i będziemy nadal realizować umowy chroniące nasz dobrobyt” — podkreśliła przewodnicząca KE.

Opr. J. B. na podst. PAP

Litewscy sędziowie domagają się odszkodowań za zaniżone pensje. „Skłonni do polubownego rozwiązania”

Ponad 580 litewskich sędziów żąda od państwa łącznie 47 mln euro odszkodowania za zbyt niskie wynagrodzenia wypłacane w latach 2008–2023. Jak twierdzą, wypłaty nie rosły wraz ze średnimi krajowymi zarobkami i poprawą sytuacji gospodarczej. Deklarują jednak gotowość do mediacji, co może znacząco obniżyć wysokość roszczeń.

39 SPRAW I 585 SĘDZIÓW

Według Stowarzyszenia Sędziów Republiki Litewskiej (LRTA) w sądach toczy się 39 postępowań dotyczących odszkodowań, których domaga się łącznie 585 sędziów. Wysokość roszczeń zależy od stażu i szczebla sądu. Spośród wnioskujących 21 nie pełni już funkcji sędziego, a liczba ta ma rosnąć wraz z przejściami na emeryturę.

„Sędziowie doskonale rozumieją, że zasądzenie całej kwoty stanowiłoby zbyt duże obciążenie dla państwa, dlatego zgadzają się na zmniejszenie kwot roszczeń i rozłożenie płatności na dłuższy okres do pięciu lat, aby rozwiązanie znalezione w trakcie mediacji było korzystne zarówno dla państwa, jak i dla sędziów” – skomentowała BNS organizacja.

Jednocześnie LRTA zaznacza, że sędziowie domagają się rekompensaty jedynie za trzy lata, a nie za cały piętnastoletni okres, w którym – jak twierdzą – ich wynagrodzenia były nieadekwatne do funkcji i obowiązków.

MINISTERSTWO POPIERA MEDIACJĘ

W połowie lipca, po spotkaniu z ministrem sprawiedliwości Rimantasem Mockusem, LRTA poparła propozycję rozwiązywania sporów poprzez mediację sądową. Celem jest osiągnięcie kompromisu i uniknięcie przeciągających się procesów sądowych.

„Stowarzyszenie pozostaje w stałym kontakcie z sędziami i wie, że sami sędziowie nie chcą toczyć sporów z państwem, są skłonni do polubownego rozstrzygnięcia sporu, zwrócili się do sądu dopiero po 12 latach od obniżenia i zamrożenia wynagrodzeń” – zaznaczyła LRTA.

Ministerstwo także pozytywnie ocenia tę procedurę.

„Mediacja jest skutecznym sposobem rozwiązywania sporów, pomagającym w podjęciu decyzji satysfakcjonującej obie strony, oszczędzającym czas i środki stron sporu, dlatego Ministerstwo Sprawiedliwości popiera mediację w sprawach, w których sędziowie wyrazili chęć rozwiązania sporu na drodze mediacji sądowej” – wskazał resort w komentarzu dla BNS.

ORZECZENIE TSUE I ZAWIESZONE POSTĘPOWANIA

Większość spraw jest obecnie zawieszona w oczekiwaniu na orzeczenie prejudycjalne (wyjaśniającego przepisy prawa), Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE). TSUE uznał, że litewska ustawa o wynagrodzeniach sędziów „wydaje się obiektywna, przewidywalna, stabilna i przejrzysta” i nie narusza niezależności sędziów, ale ostateczną ocenę pozostawił sądom krajowym.

Trybunał przypomniał, że płace sędziów muszą odpowiadać znaczeniu pełnionej funkcji oraz sytuacji ekonomicznej państwa. LRTA twierdzi, że w latach 2008–2023 te kryteria nie były spełnione. Mimo poprawy kondycji finansowej Litwy od 2013 r. i niemal trzykrotnego wzrostu

średnich zarobków, wynagrodzenia sędziów nie zostały podniesione, co obniżyło ich siłę nabywczą i skłoniło część do odejścia z zawodu.

KOLEJNA WALKA O PRAWA PŁACOWE

To już trzeci przypadek w historii niepodległej Litwy, gdy sędziowie domagają się rekompensaty za obniżki pensji.

„Podczas rozpatrywania sprawy w sądzie, zgodnie z wnioskami Instytutu Wolnego Rynku, ustalono, że w 1999 r. sytuacja gospodarcza Litwy nie była na tyle zła, aby konieczne było obniżenie wynagrodzeń sędziów, dlatego pozwы zostały uwzględnione, a państwo w odpowiedzi na to w 2008 r. przyjęło ustawę o zwrocie niewypłaconej części wynagrodzenia sędziów” – przypomniało stowarzyszenie.

Podobnie w 2015 r. sędziowie otrzymali rekompensatę na mocy ustawy dotyczącej wypłat budżetowych, których wysokość została obniżona z powodu kryzysu gospodarczego. LRTA zaznacza, że sędziowie opierają swoje obecne roszczenia również na orzeczeniach Trybunału Konstytucyjnego, który uznał, że nie można bezzasadnie obniżać wynagrodzeń tej grupy zawodowej. ■

Opr. J.B. na podst. BNS



Litewscy sędziowie walczą o rekompensatę za zaniżone wynagrodzenia z lat 2008–2023 Fot. Dainius Labutis, ELTA

6.45 Studio Wilno
7.05 „Szkoła z Kleksem Bystrzakiem”
7.15 Zagadki zwierzogromadki
7.30 Piękno, zgłoś się!
7.55 Ziołowa apteka
8.10 Moje zdrowie
8.20 Zakochaj się w Polsce
8.45 Daję słowo
9.35 S. „Sześć siostr”
10.30 Gra słów
10.50 Słownik polsko@polski
11.20 Szkoła z Kleksem Bystrzakiem
11.30 Zagadki zwierzogromadki
11.50 Rola życia
12.15 S. „War to kochać”
13.00 Niezwykłe miejsca
13.05 Tygiel
13.25 Panorama litewska
13.35 Anna Dymna – spotkajmy się
14.00 62. KFPP w Opolu
14.15 „Estonia. Czekając na niedźwiedzia” film dok.
15.00 Historia jednego obrazu
15.10 Notacje
15.25 Wynalazki na medal
15.50 Info Wilno
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”
16.45 S. „Barwy szczęścia”
17.10 Szkoła z Kleksem Bystrzakiem
17.20 Zagadki zwierzogromadki
17.35 Pamiętnik Florki
17.45 S. „Blondynka”
18.30 W 80 dni dookoła Wileńszczyzny
19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno
19.35 Niezwykłe miejsca
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 Program informacyjny
20.55 Pytanie dnia
21.05 S. „Czar-

ne chmury”
21.55 Rola życia
22.20 Zakochaj się w Polsce
22.45 Tygiel
23.05 Na sygnale
23.55 Info Wilno
00.10 Studio Wilno
00.30 W 80 dni dookoła Wileńszczyzny
00.55 S. „Blondynka”

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02 Dzień dobry Litwo
6.30, **7.00**, **7.30**, **8.00**, **8.30** Wiadomości
9.00 S. „Policja kryminalna w Lipsku”
9.50 S. „Krzyk o pomoc”
10.35 S. „Berlińska policja wodna”
11.30 S. „Morderstwo na północy”
12.25 Czego nie mówić
12.30 „Kto i dlaczego?”
13.00 S. dok. „Anthony Bourdain. Fragmenty nieznanego”
13.45 Euromaxx
14.00, **15.00**, **16.00**, **16.30** Wiadomości
14.20, **15.15** Dzień dobry Litwo
16.15 S. „Raj dla kobiet”
17.00 S. „Obietnica”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 Przyjazna Litwa
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 S. „Narcos”
22.30 S. „Nieograniczony”
23.15 S. „Niezwyciężony”
00.00 S. dok. „Anthony Bourdain. Fragmenty nieznanego”



6.00 Filmy anim.
6.30 S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00 S. „Obiecany”
8.00 „Pani chłopka”
9.00 S. „Poważne sprawy”
10.00 S. „Potrze-

buje miłości”
11.00 S. „Krwawe kwiaty”
12.00 „Pierwsze randki”
13.00 Księżniczka Kopciuszek
14.00 S. „Sekret perły”
15.00 S. „Ukryj mnie”
16.00 Wiadomości
16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 „Pani chłopka”
20.30 Od...do...
21.00 „Komisja miłości”
21.30 Wiadomości
22.30 „Mauretańczyk” dramat
01.15 „Late Night” dramat

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02 Dzieci tysiąclecia
7.00 Kto i dlaczego?
7.30 Kuchnia Beaty
8.30 „Wiara i życie”
9.00 Dzień dobry, Litwo
11.30 „Co jest lepsze, sąsiedzie?”
12.00 S. dok. „Projekt Zielona Krew”
13.00 Odblaski
13.30 Spacer
14.00 Pasaulio plaukimo čempionatas
16.20 S. „Solsidan”
17.05 Dzień dobry, Litwo
19.00 Weranda
19.30 S. dok. „Projekt Zielona Krew”
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Dzień Seneki” film fab.
23.15 „Co dalej?”
00.10 S. „Raj dla kobiet”



6.00 S. anim.
6.30 S. „Córka ambasadora”
7.30 „Szczęśliwy dom”
9.00 S. „Walker, rycerz Texasu”
10.00 S. „W wirze miłości”

11.00 S. „Marzenia o wolności”
12.00 S. „Droga do domu”
14.00 S. „Miłość jest moim życiem”
15.00 S. anim. „Simpsonowie”
16.00 TV3 wiadomości
16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości
19.30 „Szczęśliwy dom”
21.00 S. „Niedoskonałe geny”
21.30 Wieczorne wiadomości TV3
22.30 „Trzy napięte dni” dramat
01.20 S. „Outlander 4”



6.00 „Zasady mojej kuchni”
7.30 S. „Akumulatory”
8.30 S. „Wojny glin. Charków”
9.30 S. „Ostatni gliniarz”
10.30 S. „Mentalista”
11.30 S. „CSI. Miami”
12.30 S. „MacGyver”
13.30 „Moja kuchnia najlepsza”
15.00 S. „Pod pokładem”
16.00 S. „Ostatni gliniarz”
17.00 S. „Mentalista”
18.00 S. „CSI. Miami”
19.00 S. „FBI”
20.00 „Pod pokładem”
21.00 „Krew i fors” thriller
22.50 „13 godzin: Tajna misja w Benghazi” dramat

5.00 Nowy dzień
6.00 S. „Stary”
7.30 Cel podróży
8.00 S. „Otwarty cel”
9.00 S. dok. „Agenci sprawiedliwości”
10.00 S. „Znikające ślady”
11.00 S. „Stary”
12.30 Lato na wzgórzu
13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Historia

jednego przestępstwa”
15.00 S. „Aleksandra”
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 S. „Kochanie, oddzwonię”
17.00 S. „Agenci sprawiedliwości”
18.00 Reporter
18.20 Sport. Pogoda
18.25 Renowacja dzisiaj
18.30 S. „Stary”
20.00 Reporter
20.18 Sport. Pogoda
20.20 S. „Otwarty cel”
21.25 S. „Grom z jasnego nieba”
22.30 Reporter
22.50 Sport. Pogoda
23.00 Urodzeni pod szczęśliwą gwiazdą
23.30 S. „Historia jednego przestępstwa”



5.40 S. „Chicago Fire”
7.25 S. „Cobra 11”
8.30 S. „Supermarket”
9.00 „Egazy dugnas”
9.30 „Gwiazdy lombardu”
10.00 S. „Dotrwać do trzydziestki”
11.00 „Najzabawniejsze amerykańskie filmy domowe”
12.00 „Mistrz kulinarii”
13.00 S. „Agent dyżurny”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 S. „Wezwanie pięknej czaszki”
16.00 S. „Chicago Fire”
18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 S. „Dotrwać do trzydziestki”
20.00 S. „Mamuśki rządzą”
21.00 „Szpieg, którego nie było” film fab.
23.10 „Maltese: Na tropie mafii” dramat
00.10 „Wezwanie pięknej czaszki”



6.00 S. „Wybacz nam nasze grzechy”
7.00 „Alaca”
8.00 S. „Niewidoma”

9.00 S. „Gry Przeznaczenia”
10.00 S. „Detektyw Rizzoli”
11.00 S. „Specjaliści. W imieniu ofiar”
12.00 S. „Kryminalne umysły”
13.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Śmiertelne tropiki”
15.00 S. „Anupamaa”
15.50 S. „Wędruję w czyjejś miłości”
17.00 S. „Niewidoma”
18.00 S. „Detektyw Rizzoli”
19.00 S. „Kryminalne umysły”
20.00 S. „Prawo i porządek”
21.00 S. „Nie zabijaj”
23.00 „Śmiertelne tropiki”
00.05 „Morderstwo nad jeziorem”



05.45 S. „Akcyjowa 38”
06.55 „Info Poranek”
08.00 „Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze”
08.30 „Kościół z bliska”
09.00 S. „U Pana Boga w ogródku”
09.50 S. „Ranczo”
10.50 S. „Komisarz Alex”
11.45 S. „Ojciec Mateusz”
12.35 S. „Królowie”
13.10 „Agrobiznes”
13.35 „Magazyn Rolniczy”
13.55 „Kanada sztuka przetrwania na dzikiej północy” film dok.
15.00 S. „Wichrowe wzgórza”
15.55 „Jaka to melodia?”
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Jaka to melodia?”
19.00 „Reporterzy”
19.20 S. „Akcyjowa 38”
20.30 „Program

informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.25 S. „Nieznamąca”
22.20 „Alive: Dramat w Andach” dramat
00.35 „Warszawskie dzieci” film dok.



07.15 „Muzyczne poranki”
07.55 „Tamte lata, tamte dni”
08.35 „Podróż z historią”
09.15 „Księga Przestrzeni”
10.00 S. „Blisko, coraz bliżej”
11.30 „Dzień wielkiej ryby” film obycz.
12.55 S. dok. „The Sound of New York”
13.35 „Wydarzenie aktualne”
14.00 „Rawhide” western
15.05 „Pan Tadeusz” film fab.
17.25 S. „Blisko, coraz bliżej”
19.00 „20 x 20 Lat TVP Kultura”
19.35 Portrety
19.55 „Zdolne bestie te Kossaki...”
21.00 „Czarna komedia” spektakl
22.15 „O północy w Paryżu” komediodramat
00.00 Tamte lata, tamte dni



07.00 „Panorama”
07.35 „Pozyteczni.pl”
08.00 „Rączka gotuje”
08.30 „Pytanie na śniadanie”
12.10 „Wynalazki na medal”
12.30 S. „Barwy szczęścia”
13.00 „Gość Poranka”
13.25 S. „Ranczo”
15.10 Koncert
16.10 „Hity i historie gwiazd”
16.30 „Program informacyjny 14.30”
17.00 „Królowie”

17.30 S. „Barwy szczęścia”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Gra słów. Krzyżówka”
18.50 „Teleexpress Extra”
19.15 „Rosół polski”
19.45 „Panorama”
20.10 „Gwiazdy opolskich kabaretów”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 Pytanie dnia
21.25 S. „Ojciec Mateusz”
23.10 „Lato z Radiem i Telewizją Polską”
00.10 „Panorama”



07.55 „Był taki dzień”;
08.00 „Spór o historię”;
08.30 S. „Przeprowadzki”;
09.25 „Lena na Bałkanach”;
09.50 „W kotle historii”;
10.10 „Historia Polski”; film dok.
11.05 „Myśliciele”;
11.10 S. dok. „Encyklopedia II wojny światowej”;
11.35 S. „Ile jest życia”;
12.25 „Na tropie przyspraw. Pikantnie i słodko.”;
12.45 S. dok. „Wszystkie kolory świata”;
13.40 „Podróż z historią”;
14.05 „FilMOTEKA Małopolska”; film dok.
15.05 „Marzyciele”;
15.30 „Zapomniane szlaki pielgrzymkowe Europy”;
16.20 „Szlakiem miejsc niezwykłych”;
16.30 S. „Korona królów”;
16.50 S. dok. „Arrasów dzieje osobliwe”;
17.20 „Sensacja XX wieku”;
18.10 „Historia Polski”; film dok.
19.05 „Koło historii”;
19.35 „Było, nie minęło”;
20.00 S. „Przeprowadzki”;
20.50 „Kresowe nekropolie”;
21.05 „Kroniki Hitlera”;
21.55 „Rzecz Polska”;
22.10 „Historia w postaciach zapisana”;
23.55 „Myśliciele”;
00.00 „Fotohistorie”;
01.00 Słowo życia
01.05 Świat w obrazach
01.10 Informacje dnia
01.30 Spotkanie Rodziny Radia Maryja
01.30 Transmisja z Mięscia Piastowego
04.00 Informacje dnia
04.20 Różaniec
04.50 7 Sakramentów Kościoła
05.00 Apel Jasnogórski
05.00 Transmisja z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
05.20 Informacje dnia
05.40 Polski Punkt Widzenia
06.00 50 lat w Republice Konga religia, film misyjny
07.15 Serce ojca film
08.50 Święty na każdy dzień 29 lipca, wspomniane św. Marty
08.55 Poczet Wielkich Polaków
09.00 Informacje dnia
09.15 Polski Punkt Widzenia
09.35 Canillitas reportaż,
10.00 Papież Polak do Rodaków
10.45 Słowo życia
10.50 Święty na każdy dzień
11.00 Informacje dnia
11.15 Jak my to widzimy z daleka widać lepiej
11.45 Zew natury
12.05 Mocni w Wierze
12.35 Słowo życia
12.40 Ma się rozumieć
12.50 Święty na każdy dzień
13.00 Anioł Pański
13.03 Informacje dnia
13.20 Leśne rzeki
14.00 Granica

Nadziei reportaż.
14.30 Msza święta z Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.30 Ukryci w łonie Matki, program religijny
16.00 Błogosławiona, która zaufała, film dokumentalny
16.50 Ma się rozumieć
17.00 Informacje dnia
17.10 Jestem mamą
17.25 Przyroda w Obiektywie
17.40 Zdrowie z Bożej Apteki
17.55 Jej misja trwa, program edukacyjny
18.10 Prosto o gospodarce
18.30 Rajd Katyński
18.55 Poczet Wielkich Polaków
19.00 Msza św. Powitalna Kościoła Rzymskiego
21.00 Informacje dnia
21.00 Różaniec
21.50 7 Sakramentów Kościoła
22.00 Apel Jasnogórski
22.00 Transmisja z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
22.20 Informacje dnia
22.40 Polski Punkt Widzenia
23.00 Maratończyk, film dokumentalny
23.55 Obyś był zimny albo gorący, film dokumentalny



7.00 Fani czterech kółek
9.00 Łowcy klasyków
11.00 Łowcy staroci
13.00 Naprawa gospodarstwa
17.00 Jak to jest zrobione?
17.30 Łowcy staroci
18.00 Fani czterech kółek
19.00 Jak to jest zrobione?
21.00 Gorączka złota: złoty szlak
23.00 Piekielny kanion
00.00 Nagi instynkt przetrwania

7.05 Zwierzaki Czytali
7.20 „Cześć, czy mogę Cię zjeść?”
7.30 Moda na rodzinę
7.55 W kotle historii
8.20 Dziką Polską
8.50 Kultowe rozmowy
9.15 Portrety wileńskie
9.30 „Łazuka dzieckiem podszyty” film dok.
9.30 S. „Sześć sióstr”
10.30 Gra słów. Krzyżówka
10.50 Słownik polsko@polski
11.20 Zwierzaki Czytali
11.30 „Cześć, czy mogę Cię zjeść?”
11.45 Rola życia
12.05 S. „Czarne chmury”
13.00 Polacy Świata
13.05 Unia kulinarna
13.25 Lato z Radiem i Telewizją Polską
14.15 „Łazuka dzieckiem podszyty” film dok.
15.15 Notacje
15.25 Jak to działa
15.50 Info Wilno
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”
16.45 S. „Barwy szczęścia”
17.10 Zwierzaki Czytali
17.20 „Cześć, czy mogę Cię zjeść?”
17.35 Alchemik
17.50 S. „Dziewczyny ze Lwowa”
18.35 Tygiel
19.00 Info Wilno
19.15 Stadio Wilno
19.35 Polacy Świata
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 Program informacyjny
20.55 Pytanie dnia
21.05 S. „Czarne chmury”
21.55 Rola życia
22.15 Dziką Polską
22.45 Unia kulinarna
23.05 S. „Na sygnale”
23.50 Info Wilno
00.10 Studio Wilno
00.30 Pożyteczni.pl

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02 Dzień dobry Litwo
6.30, **7.00**, **7.30**, **8.00**, **8.30** Wiadomości
9.00 S. „Policja kryminalna w Lipsku”
9.50 S. „Krzyk o pomoc”
10.35 S. „Berlińska Policja Wodna”
11.30 S. „Morderstwo na północy”
12.25 „Czego nie mówić”
12.30 Kto i dlaczego?
13.00 S. dok. „Anthony Bourdain. Fragmenty nieznanego”
13.45 Euromaxx
14.00, **15.00**, **16.00**, **16.30** Wiadomości
14.20, **15.15** Dzień dobry Litwo
16.15 S. „Raj dla kobiet”
17.00 S. „Obietnica”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 Świat oczami Litwinów
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 S. „Narcos”
22.15 S. „Nieograniczony”
23.00 S. „Invincible”
23.35 S. dok. „Anthony Bourdain. Fragmenty nieznanego”



6.00 Filmy anim.
6.30 S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00 S. „Obiecany”
8.00 „Pani chłopka”
9.00 S. „Poważne sprawy”
10.00 S. „Potrzebuję miłości”
11.00 S. „Krwawe kwiaty”
12.00 „Pierwsze randki”
13.00 Księżniczka Kopciuszek
14.00 S. „Sekret perły”
15.00 S. „Ukryj mnie”
16.00 Wiadomości
16.30 Dobry wieczór, Litwo

18.30 Wiadomości
19.30 „Pani chłopka”
20.30 Od...do...
21.00 „Komijsja miłości”
21.30 Wiadomości
22.30 „Mad Max: Na drodze gniewu” film fab.
00.50 S. „FBI”

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02 Przyjazna Litwa
7.00 Kto i dlaczego?
7.30 Styl
8.30 Drogi
9.00 Dzień dobry, Litwo
11.30 Pogoń
12.00 S. dok. „Projekt Zielona Krew”
13.00 O świcie dnia X
13.30 Euromaxx
14.00 Mistrzostwa Świata w Pływaniu
16.20 S. „Solsidan”
17.05 Dzień dobry, Litwo
19.00 Weranda
19.30 S. dok. „Ścieżki święte”
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 Międzynarodowy Festiwal Wiołoncełowy w Kłajpedzie 2025
22.35 Utworzono przez Čiurlionis.. K. Čiurlionis 150.
23.00 Spacery
23.30 Oto kino
00.00 S. „Raj dla kobiet”



6.00 S. anim.
6.30 S. „Córka ambasadora”
7.30 „Szczęśliwy dom”
9.00 S. „Walker, rycerz Teksasu”
10.00 S. „W wirze miłości”
11.00 S. „Marzenia o wolności”
12.00 S. „Droga do domu”
14.00 S. „Miłość jest moim życiem”
15.00 S. anim. „Simpsonowie”
16.00 TV3 wiadomości

16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości
19.30 „Szczęśliwy dom”
21.00 S. „Niedoskonałe geny”
21.30 Wieczorne wiadomości TV3
22.30 „Detroit” dramat
01.40 S. „Outlander 4”



6.00 „Moja kuchnia najlepsza”
7.30 S. „Akumulatory”
8.30 S. „Wojny glin. Charków”
9.30 S. „Ostatni gliniarz”
10.30 S. „Mentalista”
11.30 S. „CSI. Miami”
12.30 S. „MacGyver”
13.30 „Moja kuchnia najlepsza”
15.00 S. „Pod pokładem”
16.00 S. „Ostatni gliniarz”
17.00 S. „Mentalista”
18.00 S. „CSI. Miami”
19.00 S. „FBI”
20.00 „Pod pokładem”
21.00 „Lionheart” film fab.
23.10 „Krew i forsja” thriller
01.00 S. „FBI”

5.00 Nowy dzień
6.00 S. „Stary”
7.30 W rytmie ogrodu
8.00 S. „Otwarty cel”
9.00 S. „Agenci sprawiedliwości”
10.00 S. „Grom z jasnego nieba”
11.00 S. „Stary”
12.30 Rozmowy nad morzem
13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Historia jednego przestępstwa”
15.00 S. „Aleksandra”
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 S. „Kochanie, oddzwonię”
17.00 S. „Agenci sprawiedliwości”
18.00 Reporter
18.30 S. „Stary”
20.00 Reporter

20.18 Sport. Pogoda
20.20 S. „Otwarty cel”
21.25 S. „Grom z jasnego nieba”
22.30 Reporter
22.50 Sport. Pogoda
23.00 Rozmowy nad morzem
23.30 S. „Historia jednego przestępstwa”
00.30 S. „Aleksandra”



5.40 S. „Chicago Fire”
7.25 S. „Cobra 11”
8.30 S. „Supermarket”
9.00 „Na jednym końcu haczyk”
9.30 „Gwiazdy lombardu”
10.00 S. „Dotrwać do trzydziestki”
11.00 „Najzabawniejsze amerykańskie filmy domowe”
12.00 „Mistrz kulinarii”
13.00 S. „Agent dyżurny”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 S. „Wezwanie pękniętej czaszki”
16.00 S. „Chicago Fire”
18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 S. „Dotrwać do trzydziestki”
20.00 S. „Mamuśki rządzą”
21.00 „Stacja szysfrująca” thriller
22.25 „Maltese: Na tropie mafii” dramat
00.10 „Wezwanie pękniętej czaszki”



6.00 S. „Wybacz nam nasze grzechy”
7.00 „Alaca”
8.00 S. „Niewidoma”
9.00 S. „Gry Przenaczenia”
10.00 S. „Detektyw Rizzoli”
11.00 S. „Specjaliści. W imieniu ofiar”
12.00 S. „Kryminalne umysły”
13.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Śmierć tropiki”

15.00 S. „Anupamaa”
15.50 S. „Wędruję w czyjejś miłości”
17.00 S. „Niewidoma”
18.00 S. „Detektyw Rizzoli”
19.00 S. „Kryminalne umysły”
20.00 S. „Prawo i porządek”
21.00 S. „Nie zabijaj”
22.45 S. „Śmiertelne tropiki”



05.45 S. „Akacyjowa 38”
06.55 „Info Poranek”
08.00 „Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze”
08.30 „Rodzina”
09.00 S. „U Pana Boga w ogródku”
09.50 S. „Ranczo”
10.50 S. „Komisarz Alex”
11.45 S. „Ojciec Mateusz”
12.35 S. „Królowie”
13.10 „Agrobiznes”
13.35 „Rok w ogrodzie Extra”
13.50 „Dzik nietypowy sąsiad” film dok.
15.00 S. „Wichrowe wzgórze”
15.55 „Jaka to melodia?”
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Jaka to melodia?”
19.00 „Reporterzy”
19.20 S. „Akacyjowa 38”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.25 S. „Ojciec Mateusz”
22.20 Koncert
23.35 „Wszyscy wiedzą” film fab.
02.00 „Złoto dezertów” komedia



07.15 „Muzyczne poranki”
08.00 „Tamte

lata, tamte dni”
08.40 „Podróż z historią”
09.20 Wydarzenie aktualne
10.00 S. „Blisko, coraz bliżej”
11.35 „Pan Tadeusz” film fab.
12.55 „Zdolne bestie te Kossaki...”
15.00 „Rawhide” western
16.00 „Dekalog – Dwa” film TVP
17.10 „Spotkanie z Aleksandrem Bardinim”
17.45 S. „Blisko, coraz bliżej”
19.05 Muzyka w sieci
19.30 Informacje kulturalne
19.55 „Reżyserzy”
21.00 S. „Profesor T”
22.00 „Girl Guid” komedia
23.40 „O północy w Paryżu” komediodramat



07.00 „Panorama”
07.35 „Ocalony świat”
08.00 „Okrasa łamie przepisy”
08.30 „Pytanie na śniadanie”
12.10 „Gwiazdy opolskich kabaretów”
12.30 S. „Barwy szczęścia”
13.00 „Gość Poranka”
13.25 S. „Ojciec Mateusz”
15.05 „Kratka” film TVP
16.05 „61. KFPP w Opolu”
16.30 „Program informacyjny 14.30”
17.00 S. „Królowie”
17.30 S. „Barwy szczęścia”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Gra słów. Krzyżówka”
18.50 „Teleexpress Extra”
19.15 „Rączka gotuje”
19.45 Panorama
20.10 „Kierunek Zachód”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.25 S. „O mnie

się nie martw”
23.15 „Studio w kontakcie”
00.10 „Panorama”



08.00 „Był taki dzień”;
08.04 „Szlakiem Lubelskich Sztetli”;
08.10 „Ex Libris”;
08.30 S. „Przewodzki”;
09.25 „Lena na Bałkanach”;
09.45 „W kotle historii”;
10.10 „Historia Polski”; film dok.
11.05 „Encyklopedia II wojny światowej”;
11.35 S. „Ile jest życia”;
12.20 „Na tropie przyspraw. Pikantnie i słodko”;
12.45 „Ponary. Nóż w serce”; film dok.
13.40 „Polacy na ratunek Żydom”;
13.55 „Podróż z historią”;
14.25 „Yodok Stories”; film dok.
15.45 „Kobieta Rys”; film dok.
16.30 S. „Korona królów”;
16.55 „Poczet Wielkich Hetmanów”;
17.15 „Sensacje XX wieku”;
18.10 „Historia Polski”; film dok.
18.35 „Klisze pamięci”;
19.05 „Koło historii”;
19.25 „Fake czy historia?”;
20.00 S. „Przewodzki”;
20.50 „Axis Mundi Karola Schayera”; film dok.
22.00 „Pożegnanie z Marią”; dramat
23.25 „Świadkowie nieznanych historii”;
23.55 „Koło historii”



01.00 Słowo życia
01.05 Świat w obrazach
01.10 Informacje dnia
01.30 Rajd Katyński

01.55 Poczet wielkich Polaków
02.00 Msza św. Powitalna Kościoła Rzymskiego
04.00 Informacje dnia
04.20 Różaniec
04.50 7 sakramentów Kościoła
05.00 Apel Jasnogórski
05.20 Informacje dnia
05.40 Polski punkt widzenia
06.00 Prosto o gospodarce
06.20 Jestem mamą
06.35 Odpowiedzialni za Kościół
07.00 Cierpliwa ufność. Film dokumentalny
08.05 Burza w okręgu krakowskim. Film dokumentalny
08.35 Zdrowie z bożej apteki
08.55 Poczet wielkich Polaków
09.00 Informacje dnia
09.15 Polski Punkt Widzenia
09.35 Każdy małuch to potrafi. Program dla dzieci
09.50 Słowo życia rozważanie Ewangelii dnia
10.00 Mocni Jego mocą
10.30 Sanktaria polskie
10.50 Święty na każdy dzień
11.00 Audycja Generalna Ojca Świętego Leona XIV z Watykanu
12.00 Muzyczne chwile
12.15 Mateczniki polskości
12.25 Jestem mamą
12.40 Prosto o gospodarce
13.00 Anioł Pański
13.03 Informacje dnia
13.20 Zuzela tu wszystko się zaczęło. Film dokumentalny
14.00 Z Zacisza na Syberię. Reportaż
14.30 Msza święta z Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.30 Republika Pawłowska
16.00 Program historyczny Na 100 lat przed znie-

sieniem pańszczyzny istniała Republika Pawłowska małe państwo, które było miejscem wolności i szczęścia.
16.00 Kuźnia re-demptorystów. Film dokumentalny
16.50 Ma się rozumieć. Program religijny
17.00 Informacje dnia
17.10 Na zdrowie
17.30 Kobiety przy grobie. Film dokumentalny
18.00 Po stronie prawdy. Magazyn reporterów
18.50 Muzyczne chwile
18.55 Poczet wielkich Polaków
19.00 Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 Rozmowy niedokończone
20.30 Święty na każdy dzień
20.50 Opowieści biblijne z Nowego Testamentu
21.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
21.50 Myśląc Ojczyzna
20.50
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
22.40 Polski punkt widzenia
23.00 jących najważniejsze wydarzenia z życia Kościoła, Polski i świata.
23.00 Przetrywaliśmy
23.30 Błogosławiona



7.00 Fani czterech kółek
9.00 Jak to jest zrobione?
10.00 Skarby z szopy
11.00 Łowcy staroci
13.00 Fani czterech kółek
17.00 Jak to jest zrobione?
17.30 Łowcy staroci
18.00 Fani czterech kółek
19.00 Jak to jest zrobione?
21.00 Samochód marzeń
22.00 Sklep marzeń
23.00 Głośno i szybko
00.00 Nagi instynkt przetrwania

Centrum Kultury Samodządu Rejonu
Solecznickiego oraz Oddział miasta
Wilna ZPL zaprasza



“PRÓBA POWROTU DO KORZENI”

WERNISAŻ LEONA
GRUZDA

🕒 02-08-2025 godz. 14:00

📍 Pałac Balińskich w Jaszunach
(Wystawa czynna do 30-09-2025)



Organizatorzy:



Wilenski
Oddział
Miejski
ZPL



Partnerzy:



Patronat
medialny:



Partnerzy
medialni:



KUPNO

Kupię las. Rozliczam się od razu. Tel. +370 686 03 070

Sprzedajcie las drogo i bez pośredników.

Tel. +370 659 57 721

SPRZEDAŻ

Sprzedajemy dachy, ogrodzenia i inne materiały budowlane w przystępnej cenie Tel. +370 603 63 636

Sprzedam kamienie polne. Materiał może służyć do budowy ogrodzeń, alejek, tarasów, palenisk, kwietników, na podmurówki i in. Załadunek oraz transport we własnym zakresie. Cena 20 euro/tona.

Tel. +370 600 18 083 (Leon)

Skupujemy różnego rodzaju lasy, mogą być młode lub wycięte. Tel. +370 666 85 855

UAB „Ecoservice”

zaprasza do swojego zespołu w Wilnie osobę do sortowania surowców wtórnych!

Harmonogram pracy: 3 dni pracy / 3 dni wolne.

Godziny pracy: zmiana dzienna 7:00–19:00 / zmiana nocna 19:00–07:00.

Miejsce pracy: Gariūnų g. 71, Wilno.

Wynagrodzenie: 850-1100 „na rękę”

+ dodatki od wyników.

Zainteresowanych prosimy o kontakt pod numerem **+370 612 424 41**.

**KURIER
WILENSKI**

DZIAŁ REKLAMY I OGŁOSZEŃ

Wilno, Birbynių 4A, 2 piętro, 10 gabinet,
tel./faks. 85 260 84 44, e-mail: reklama@kurierwileński.lt

Zapraszamy w godz. 8.00 - 16.30 (w dniach pracy)



**SKUPOJEMY
BYDŁO**
+370 620 33544



**UAB „KLION”
zatrudni**
SPRZEDAWCĘ
części samochodowych
Wynagrodzenie od 1040 euro
Praca może być co drugi dzień
Miejsce pracy:
Vilnius, Birbynių g. 4A
Tel.: 0 685 04080
e-mail: info@klion.lt

**ZAMÓW PRZYKRYCIE MOGIŁY ZA CENĘ
Z ZESZŁEGO SEZONU!**

**Skontaktujcie się z nami,
a my przyjdziemy z darmową konsultacją**

VPU NR. 40 (2.80 x 2.50 M)

3 PŁYTY + 1 POSTUMENT

CENA CAŁEGO KOMPLETU: 1150 €

(LUB NA RATY: 25.21 € / mies.)

VILNIAUS
PAMINKAI

VILNIAUS PAMINKAI
Čekoniškių g. 11, Vilnius

☎ (+370) 606 78005

☎ (+370) 699 17197



Liepos 28 d. – Rugpjūčio 22 d.

Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje (Trakų g. 10)

Atidarymas Liepos 28 d. 17 val.

PARODA

**MENŲ UNIJA
DAILININKŲ UNIJA
UNIA SZTUK
UNIA ARTYSTÓW**



VILNIAUS APSKRITIES
ADOMO MICKEVICIAUS
VIEŠOJI BIBLIOTEKA

Sekretna kawiarnia w Pałacu Buckingham



Wyobraźcie sobie: spacerujecie po ogrodach Pałacu Buckingham, podziwiacie majestatyczne widoki, a potem – zupełnie niespodziewanie – traficie na ukrytą kawiarnię, o której istnieniu wiedzą tylko wtajemniczeni. Taką właśnie przygodę przeżyła Laura-Ann, która podzieliła się na TikToku nagraniem z ukrytego lokalu na terenie Buckingham Palace. Jednak to, co najbardziej zaskoczyło internautów, to... ceny. Espresso kosztuje 2,25 funta, a za zwykłą kawę trzeba zapłacić od 3,20 funta wzwyż – w zależności od rodzaju. Kanapki wyceniono na 5,50 funta, a za zestaw popołudniowej herbaty trzeba zapłacić aż 27,50 funta!

Fot. Chiugoran / wikimedia.org

Morze Kaspijskie wysycha

Morze Kaspijskie wysycha w alarmującym tempie. Poziom wody w akwenie spadł do najniższego poziomu w historii – podał w czwartek portal Times of Central Asia. Tafla wody znajduje się obecnie na wysokości niecałych 29 m poniżej poziomu morza. Szczególnie szybko wysychają północne obszary zbiornika, na wybrzeżu należącym do Rosji i Kazachstanu. Eksperci alarmują, że cofanie się wody zagraża ekosystemom morskim, a szkody w bioróżnorodności można zaobserwować już teraz. Portal wskazał, że poziom wód w zbiorniku zaczął opadać w latach 90. XX w., lecz gwałtownie przyspieszył po roku 2020. W ciągu ostatnich czterech lat poziom lustra wody obniżył się o prawie 80 cm, głównie za przyczyną zmniejszonego zasilania tego słonego jeziora przez rzekę Wołgę, odpowiedzialną za około 80 proc. dopływu wody do Morza Kaspijskiego. Do obniżenia poziomu wody przyczynia się również szybsze parowanie na skutek wzrostu średniej temperatury. Naukowcy łączą te zmiany z globalnym ociepleniem klimatu i ciągłym wzrostem emisji gazów cieplarnianych.

Amsterdam bije rekordy podatku turystycznego



Amsterdam ma obecnie najwyższy podatek turystyczny w Europie – wynika z danych platformy Holidu. Za nocleg w trzygwiazdkowym hotelu turyści płacą średnio 18,45 euro dziennie wyłącznie w formie podatku. Mimo rekordowej stawki, liczba noclegów turystycznych wciąż rośnie. Władze miasta tłumaczą kolejne podwyżki koniecznością walki z nadmiarem turystów. Tylko w 2024 r. wpływy z podatku przekroczyły 286 mln euro. Wbrew założeniom, liczba noclegów wzrosła do 22,9 mln, a w 2025 r. ma przekroczyć 24 mln. Dopiero potrojenie obecnej stawki miałyby realny efekt odstrasżający. Fot. Freepik.com

Fotomigawka



■ Letni deszcz przemienił gałęzie w skarbiec obfitego urodzaju Fot. Marian Paluszkiewicz